

विपरसना ध्यान

सम्पादिका
रेनु स्थापित

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाली भाषा)

(१) बौद्ध प्रश्नोत्तर	(१२) उखानको कथा संग्रह
(२) बौद्ध दर्शन	(१३) बौद्ध जगतमा स्वास्थ्य सेवा
(३) नारी हृदय	(१४) मिलिन्द प्रश्न
(४) बुद्ध शासनको इतिहास	(१५) भ्रमण नारद
(५) पटाचारा	(१६) वेस्सन्तर जातक
(६) ज्ञानमाला	(१७) सत्तिपट्टान भावना
(७) बुद्ध र बर्हाको विचार	(१८) बौद्ध विश्वास भाग-१, २
(८) ज्ञान्ति	(२०) बौद्ध धर्म
(९) बौद्ध ध्यान	(२१) सप्तरत्न धन
(१०) पञ्चशील	(२२) सफलताको रहस्य
(११) लक्ष्मी	(२३) मानव महामानव

Dharmakirti Publication—

(English)

1. Buddhist Economics & The Modern World
2. Dharmakirti Vihar Today
3. Dharmakirti Vihar

विपरसना ध्यान

सम्पादिका तथा चन्दा दाता

रेनु स्थापित

रामशाह पथ (पुतलिसडक)

प्रकाशक—

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

श्रीघः, नःघ टोल

काठमाडौं, नेपाल ।

बुद्ध सम्बत् — २५३०

विक्रम सम्बत् — २०४३

नेपाल सम्बत् — ११०७

इस्वी सम्बत् — १९८६

प्रथमावृत्ति — १२००

मुद्रक—

नेपाल प्रेस

शुक्रपथ, काठमाडौं

फोन— २२१०३२

प्रकाशकीय

श्व सफू धर्मकीर्ति विहारया ११६ गूगु बुद्ध धर्मया
ग्रन्थमाला खः । धर्मकीर्ति विहारया निमन्त्रणाय् बर्माय्
सकसितं थुइक बाखं कने सःम्ह तस्सकं नां जाःम्ह ध्यानगुरु
नं जुया बिज्याम्ह पूज्य ज्ञानेश्वर महास्थविर नेपाः बिज्यात ।
वसपोलं भोंतया ध्यानकुटी विहारे झिन्हुतक विपस्सना ध्यान
तया बिज्यात । उकी ५० म्हं मयाक योगीतसें भाग कागु दु ।
उपि योगीत मध्ये ध्यान तालीमे ब्वति काः ज्ञाःम्ह श्री सानु
साहुया तःधिकम्ह म्हाय् रेणुं थः ध्यान च्वं जोछिया वसपोल
ज्ञानेश्वर भन्ते नं कना बिज्यागु धर्म देशना न्यनागु थःत लुमंथे
डायरी च्वैतगु आधारे श्व सफूया रूपे छिकपिनि न्होने
वैचवन ।

मय्जु रेणुं च्वैतःगुली मगाः मचाःगु खं जिं नं पूर्वका
बिया । हाकनं पालि वाक्य आदि पुसवंगु नं पूज्य ज्ञानपूर्णिक
भन्ते नं पूर्वका बिज्यात । प्रेसे बिज्याना सफूया ज्या पूर्वका
बिज्याम्ह पूज्य अश्वघोष भन्ते खः ।

थुकथं धर्मकीर्ति विहारया इच्छाकथं बुद्ध धर्मया सफू
पिदने फेक ग्वाहाली याना बिज्यागुलि वसपोलपि निम्हसितं

आपालं धन्यवाद दु । लिपा नं थथे हे सहयोग बिया बिज्याइ
धैगु आशा याना ।

रेणु मय्जुं थःम्हं फक्को बाखंत नोट याना मुना नं
दिवंगत जुइ धुं कुपि थः स्वामि विजय मुनि साहु व थः म्हाय्
स्निग्धा स्थापितया गुण लुमंका धर्मया सफू सम्पादन याना
धर्मदान यानागु पुण्यं दिवंगत जूपिन्त निर्वाणया हेतु जुइमा
धैगु कामना याना थ्व सफू छापे याय्त माक्व ध्यवा चन्दा
बिया दीगुलिं वेकयात नं धन्यवाद बिया नापं न्हाबलें बुद्ध
सासनयात तेवा बी फय्मा धयागु कामना नं याना । नेपाल
प्रेस नं धन्यवादया पात्र जू ।

धम्मवती

अध्यक्ष धर्मकीर्ति अध्ययन गोष्ठी

१५ कोगू विश्व बौद्ध सम्मेलन धर्मकीर्ति विहार, श्रीघः

१२ मंसीर २०४३

फोन : २२४५६५

स्व० विजयमुनि स्थापित

स्वर्गीय स्निग्धा स्थापित

विपश्यना ध्यान

जिपि २०४३ साल जेष्ठ ११ गते धम्मवती गुरुमाया आयोजनाय बनेपा ध्यानकुटी विहारे भावना तालिम काः वना ।

अन जिमित धर्म उपदेश व ध्यान बिया बिज्याम्ह बर्मा बिज्याना च्वंम्ह भदन्त ज्ञानेश्वर भन्ते खः । बर्माया भन्ते नं गुलिनं उपदेश बिया बिज्यागु खः व फुक्कं धम्मवती गुरुमां नं नेपाल भाषां अनुवाद याना ध्वाथ्वीक कना बिज्यात ।

थ्व ध्यान सिविर न्हापा न्हापाया मेमेपि ध्यान गुरुपिनि ध्यान सिविर स्वया यक्को हे पाः धाय्मा ।

छाय् धाःसा थुकी ध्यान जक अप्पो याकेगु स्वया धर्म देशना नं यक्को न्ह्याइपुक दुथ्याना च्वंगु दु । वसपोलया धापू कथं साधकत थन स्कूले वोथें जक वोगु खः । स्कूले गुलिनं सय्के सीके माःगु विषयत खः व फुक्क सिधल धाय्वं जाँच कया पास जूसा प्रमाण पत्र छगू बी । झीत थ्व प्रमाण पत्र जक दयां मगाः । आखः सःगुयात गथेयाना ज्या काय् माःगु खः अथे हे ध्यान भावनाया विषय नं गुलि स्यने माःगु खः स्यनाबी अभ्यास याना ज्ञान लाभ याय्गु ज्या थःथःपिनिगु ल्हाती हे खः । वसपोलया उपदेश न्यना थुलि उत्साह बढे जुलकि सुथे

न्हापां ४ बजे गं मथानिबले हे न्ह्यालँचाय् धुंकी । बहनी नं १०, ११ बजे तक्क भन्ते नाप बुद्ध धर्मया विषयले छलफल जुया च्वनी । मां-बौपिसं थः मचातय्त आखः ब्वंकेत गुलि हेकीगु खः “अहो बाबु छं आखः च्वया च्वनाला ? गय्च्वंक बांला” इत्यादि धका धया बांमलासां बांला धका मचायात गथे उत्साह बढे याई अले व मचां नं ज्ञान अपो जोसं आखः च्वई थें वसपोलं नं थुलि हेका न्हीका उपदेश बिया बिज्यात कि ज्ञीगु जीवनया मुख्य सार ध्यान हे खः धका जिपि योगी ध्यान च्वंच्वनापि फुकसियां चाया वो ।

सतिपट्टान सुत्रे विपश्यना ध्यान अनेक प्रकारं वचना तःगु दु । उकि मध्ये आनापानसति नं छगू खः । थ्व आनापानसति ध्यान धयागु छु धासा ? सासः दुहांवोगु व पिहांवंगुली बांलाक होस् तथा मनयात पित मछ्वय्गु यात आनापानसति धाई ।

आनापान ध्यान नं प्यता प्रकारं याये ज्यू —

(१) गणन नया = नकतिनि ध्यान च्वनेबले वा तसकं मन प्यहाँ वनीबले सासः दुहाँ वया प्यहाँ वंगु छजोयात १ धका हानं दुहाँ वना प्यहाँ वंगु छजोयात २ धका न्यु न्यूं १० अग्रनकि हानं अथे हे सासः दुहाँ प्यहाँ जूगु छजो छजो याना १-२ धका ल्याखाय्गु । थथे सासः ल्याखाना मन ज्वना ध्यान यायेग यात गणना नय ध्यान धाई ।

(२) अनुबन्धना नय=सासः दुहाँ वोगुली व प्यहाँ वंगुली आदि, मध्य व अन्त सीका चाय्का चवनेगुयात अनुबन्धना नय ध्यान धाई ।

(३) फुस्सन नय=सासः दुहाँ वोसां प्यहाँ वोसां गन थिया वंगु खः अन जक होस् तथा चवनेगुयात फुस्सन नय ध्यान धाई ।

(४) थप्पन नय=शरिरे जुया च्वंगु गुलि नं अनुभव खः उकिंयात चाय्का चवनेगु ध्यानयात थप्पन नय ध्यान धाई ।

थःगु शरिरे गुलिनं जि जिगु धका खना च्वंगु वा जि यानागु जि धयागु जिमि काय् जिमि म्हाय् आदि धका गुगु द्वंक खना च्वंगु खः थःत थम्हं बांलाक स्वया यंकल धाःसा झीसं गथे जुया ताःगु ? गथे जुया खंगु ? शरिरे स्याना वोसा गय् जुया स्याना वोगु धका गथे खः अथे म्द्वंक खना केवल थव शरिर हेतुं जक बने जूगु धका चायावल धाःसा जि धयागु भावना झन झन मदया वनी । थुकीयात हे विपश्यना ज्ञानया तह थाहाँ वोगु धका धाई ।

झीगु व्यवहारिक जीवने नं ध्यान धैगु मदेकं मगाः । छाय् धाःसा झीसं कि वने धुं कुगु भूतकालया खंयात जक बिचा याना चवनी । कि मखुसा भविष्य लिपा ज्वीगु खं जक कल्पना याना चवनी । गथे धाःसा न्हापा जित फलानामेसिनं थथे धाःगु थथे यागु धका बिचा याना च्वच्वं छकोलं तिन्हुया

[४]

आः अथे धाल धाःसा जिं थथे धाय् थथे याय् धका कल्पना याः वनी । तर झीसं स्यू वने धुं कुगु खँला वने हे धुं कल । भविष्य-यागु लिपाया खँ नं छुं निश्चित दुगु मखु । मुख्य झीत माःगु हे वर्तमानयागु खः । थ्व वर्तमान धयागुया मुख्य खँ ध्यान भावना यायां झीत थुकियागु हे अभ्यास दया वई अले अपो पीर कायेगु बानि नं मदया वनी बा कम जुया वनी ।

झीगु चित्त पञ्चारम्मणे आसक्त जुया च्वंगु दु । मिखां खंसां, न्हाय्पनं ताया च्वंसां, न्हासं नतुना च्वंसां, म्हतुं नया च्वंसां, शरिरं थिया च्वंसां थ्व न्यागू द्वारं अनुभव याना च्वंगु व फुक्कं पञ्चस्कन्ध दया हे जक खः । पञ्चस्कन्ध धयागु छु धाःसा रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, बिज्ञान थ्व न्यागू खः ।

गथे झीसं छुं चीज खंकेत झीगु मिखाग्वले नं चवखु प्रसाद धयागु सफागु खनिगु वस्तु दय्माः खनेगु चीज छुं दय्माः । झीगु मिखाग्व नं रूप पिनेयागु चीज नं रूप थथे रूप रूप निगू लवाना नाम प्यंगू उत्पन्न ज्वी । संछिप्तं धाल धाःसा झीगु शरिरे नाम व रूप निगू हे जक दु । मिखाग्वलय् नं स्यूगु चित्त मदु । पिनेयागु चिजे नं स्यूगु चित्त मदु । तर थुपिं निगू चूलाय् साथं हे खना धका स्यूगु चित्त उत्पन्न ज्वी थुकियात हे बिज्ञान स्कन्ध धाई । अनंलिपा तिनि हाई बांला धका मुख अनुभव ज्वी । बांमलासा छु खंगु छि ! धका दुःख वेदना अनुभव ज्वी थुकियात वेदना स्कन्ध धाई ।

न्हापा थुजोगु चीजयात थथे धाय्गु धका लुमंका तय्गु ज्यायात संज्ञा स्कन्ध धाई । गथे स्वं दुम्ह खन धाय्वं झीसं किसि धका सीकि छाय् धाःसा न्हापा झीत थुजाम्हसित किसि धाय्गु धका स्यनातय् धुंकल । थथे लुमंका तःगु स्वभाव सञ्जा (संज्ञा) स्कन्ध खः ।

झीगु मिखाग्वलय् नं पिनेयागु छुं चीजे नं बदले जुया वना च्वंगु स्वभाव दु उकियात संस्कार स्कन्ध धाई ।

थुकथं झीसं मिखां जक खनेसाथं रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, बिज्ञान धका न्यागु पञ्चस्कन्ध उत्पन्न ज्वी थथे उत्पन्न जुक्कपत्ति थःगु ज्ञाने थ्व रूप थ्व नाम धका छुते जुया वल धाय्वं अथवा थथे फुक्क थासे नाम रूप छुते याना खंक्व फत धाय्वं नाम रूप परिच्छेद ज्ञान लाभ जूम्ह धका धाई थ्वयाके मिथ्यादृष्टि व विचिकिच्छा संखा मदया वनी ।

विपश्यना ध्यान धयागु छु धयागु थ्वीकेत भगवान बुद्धं प्यम्ह सर्पयागु उपमा बिया उपमा व उपमेय्य ज्वरेयाना थथे कना बिज्यागु दु ।

छगू देशे छम्ह जुजु दु । व जुजुयाथाय् छम्ह दोषिम्ह मनू ज्वना हल । व मनूयात प्राण दण्ड बी माम्हयात मव्युसे जेले तया थ्व प्यम्ह सर्पयात बांलाक बिचा याना च्वं धका ज्या बिया कुना तल ।

प्यम्ह सर्पया नां थथे—

१. कट्टुमुख सर्प,	२. पुत्तिमुख सर्प,
३. अग्निमुख सर्प,	४. सत्थमुख सर्प,

व मनु नं अपि सर्पतेत बांलाक नका त्वंका मफुसा वासः
 त्वंका मोल्हुइका बिचा याना च्वन । बिचा याना च्वच्वं छन्हु
 छम्ह कल्याणमित्त वया थथे धाःवल । ए मित्त थुपि सर्पत तसकं
 हे ग्यानापुपिं खः । थ्व कट्टुमुख सर्पं न्यात धाःसा छंगू म्ह छम्हं
 त्वहंथें जुया छम्बारा जुया वनी ।

पुत्तिमुख सर्पं न्यात धाःसा छंगू म्ह छम्हं नाया वनी ।

अग्निमुख सर्पं छन्त न्यात धाःसा मिं छुइथें ववया पुना
 हाकुस्य च्वना वनी ।

सत्थमुख सर्पं छन्त न्यात धाःसा ववें हे चुंचुं जुया
 नचुस्य च्वना वनी धका बांलाक थवीका बिल । अले व मनुनं
 ग्याना सर्पत दयना च्वंबले तोता बिस्सू वन । सर्पत न्ह्यलं
 चाबले थःत बांलाक बिचा याना च्वंम्ह मनु मदुबले गन वन
 धका लिना माःवन । व मनु खनेवं इपिं सर्प प्यम्हसिनं नं लिना
 यंकल । अनं जुजुं थ्व मनु बिस्सू वन धका सी साथं तरवार
 बिया न्याम्ह सिपाइतेत वं मनु गन नापलात अन स्या धका
 हुकुम बिया छोयाहल । व मनु नं इपिं खना ग्याना बिस्सू हे
 वना च्वन उकीं वयात ज्वने मफुगुलिं हानं जुजुं व मनूया
 तसकं योम्ह मिले जूम्ह विश्वास दुम्ह पासायात छोःसा ज्वने
 फइला धका वयात ल्युल्यु छोया ज्यूसा ज्वने धका लिना

ज्वंकेत छोट । थथे श्लिम्ह शत्रुं लित्तु लिका व्वाय् ववं भ्वाथःगु
खुखाछें दुगु गामे थ्यन । अन नय् त्वनेगु छुं हे वस्तू मदु ।
केवल फुसुलुगु थलबल मात्र दु । तर वया तसकं त्यानुस्य
च्वंगुलि अन हे छथाय् सिमाक्वे दचना च्वन ।

अले हानं अन कल्याणमित्त वया धावल थन डाकात
खुम्ह दु । इमिसं छन्त खनकि स्याना छोई धका होस् बिया
अन नं कल्याणमित्तं थना विसिके छोट । अन नं दना व्वाय्
ववं तसकं तजाःगु बेगं लः न्ह्याना च्वंगु नदिया सिथे थ्यन ।
अन खुसिं पार जुया वने धका सोबले अन तःतःधंगु भमरि
चाहुला च्वंगु दु ।

ग्याना पुपि गोही आदित नं दुगु जुया च्वन । ल्युने
लिना वया च्वंपि गुलिमच्छि शत्रुत नं दया च्वन । उकि वं पं
च्यागः कलिचिना डुङ्गा देका खुसि तरे यायेगु बिचाः यात ।
उखे खुसिया पारि न्ह्याइपुस्य च्वंगु शान्तगु आनन्दगु थाय् दु ।
अले व मनू नं डुङ्गा देका खूब मेहनत याना गोही भमरी आदि
फुक भय छलेयाना उखे पारि थ्यंक वन । अले तिनि वयात
सुरक्षा व शान्ति आनन्द दत ।

(उपमेय्य अर्थ थथे खः ।)

थ्व बाखने भगवान बुद्धं कर्मयात जुजुयागु उपमा बिया
बिज्यागु खः । छाय् धाःसा जुजु धयाम्ह सिके फुकक मनूतेत
थःगु अधीने तय्गु सक्ति दु । अथे हे मनूत नं कर्मया अधीने
खः कर्म अनुसारं थ्व संसारे जन्मका वनी ।

भिंगु याःसा भिं ज्वी मभिंगु याःसा सजाए बीगु जूगुलिं हे भगवान बुद्धं थ्व संसारे जन्म ज्वीगुयात हे जेले लागु धका उपमा बिया बिज्यागु खः ।

प्यम्ह सर्पं धयापिं झीगु शरिरे दुगु प्यंगू धातु पृथ्वी, आपो, तेजो, वायु, धातुयात धया बिज्यागु खः ।

थ्व झीगु शरिर हे प्यंगू चतुर्महाभूतं बने जुया च्वंगु शरिर खः ।

कल्याणमित्र धयाम्ह वसपोल भगवान बुद्ध हे खः । न्याम्ह तरवार पाछाया लिना हःपिं दूत धयागु हे पंचस्कन्ध खः । पंचस्कन्ध धारण याय् मातल्य जन्म मरण धयागु दया हे चवनी । रूप रूप ल्वाना तिनि नामस्कन्ध प्यंगू उत्पन्न ज्वी अले उकी हे दुःख दया वई ।

थःत दुःख बीत तसकं मिले जूम्ह पासा पहःयाना वोम्इ हे झीके दुगु आसक्त तृष्णा खः । तृष्णा धयागु न्ह्यागु वस्तुई नं प्यपुना चवनीगु आसक्त स्वभाव खः । गथे झी ध्यान चवने धका फेजुना च्वंसा तुति स्याना वई । अले तुति संकुसा याउँईला धैथें अथे हे फेजुना दनेबले याउँईला धयाथें दना च्वंसा गोतुला याउँईला धयाथें वाला वाला सने मास्ते वईगु थ्व नं तृष्णा खः थथे तृष्णां झीत छले यातल्य दुःख सत्य खंक्व धका झी फय्तुना च्वंसां गबलें दुःख सत्य खंका ज्ञान लाके फई मखुनि । उकिं थुकथं साधारण शत्रु स्वया नं मित्र पहः याना

वइम्ह शत्रु पासा झन हे ग्यानापु । थज्योगु तृष्णायात नन्दी
राग तृष्णा धाई ।

भ्वाथगु खुखा छें दुगु गां धका उपमा बिया बिज्यागुया
अर्थ खः - ज्ञीगु शरीरे च्वंगु मिखा, न्हाय्पं, न्हाय्, म्हुतु,
शरीर व मनयात धया बिज्यागु खः । ज्ञीगु थ्व खुगु इन्द्रिययात
न्हाक्को हे न्हू याना तय् धाःसां न्हू जुया चवनी मखु, परिवर्तन
जुया स्यना वनीगु हे जुया चवन । मिखां नं न्हाबलें बांलाक
खने दया मच्चं । न्हाय्पनं मताइथें ज्ञीगु म्हु नं भ्वाथ जुया
वनीगु जुया भ्वाथःगु छें धाःगु खः ।

ध्यान चवनेबले होश मन्त धाय्वं रूपं मिखायात, शब्दं
न्हाय्पंयात, गन्धं न्हाय्यात, रसं म्हुतुयात स्पर्शं शरीरयात,
कल्पनां मनयात लुटे याना यंकीबले ज्ञीगु स्मृति समाधि नं
लुटे याना यंकीगु अर्थे डाकात खुम्ह धका उपमा बिया
बिज्यागु खः ।

शब्दयापाखें डाका लगे जूगु खं थुइका बीया लागी
उदाहरण कथं बाखं छपु न्हाथना बिज्यात ।

भगवान बुद्ध परिनिर्वाण जुया न्यासः दंति लिपा लंकाय्
लौकिक (सांसारिक) ध्यानं पुरे जुया आकाशं ब्वया जुइ फुम्ह
भिक्षु छम्ह दु । थुलिजक पुरे जुइवं (मन बसे तय् मफुसां)
जितला फुकक ज्ञानं सम्पूर्णं जुइ धुं कल धका समझे जुया वयां
च्वेयागु आध्यात्मिक उन्नतिया ज्ञान लाभ याय्गु बिचाः हे

मयासे च्वंच्वन । साधारण सांसारिक ध्यान शक्ति जक दय्वं
 (चमत्कार कयने फय्वं) पञ्चकाम क्लेश (मिखां रूप आदि
 स्वया आशक्ति जुइगु) मदया वनीगु मखु खनि । देसलाइले
 मि सुला च्वथें मने क्लेश ला सुला हे च्वन तिनि । तर व
 भिक्षुया आकाशं ब्वया जुइ फुगु ज्ञान जक प्राप्त जुइवं गथे कि
 मोटर मदुनिपिनि मोटर छगः दयसाथं फुइं याना उखे थुखे वने
 मास्ते वइथें व भिक्षु नं ध्यान बलं आकाशे उखे थुखे ब्वया
 चाहिला जुल ।

अथे इपां थिपां मसीक ब्वया जूगु खना व भिक्षुया गुरुं
 न्वाना बिज्यात, फुक्क आध्यात्मिक कथं ज्ञानं पूर्ण मजुइकं अथे
 चाह्यु जुइ मज्यू । छन्त कांम्ह कला लाना दुःख सी माली ।
 तर व भिक्षुं गुरुया खंयात न्यंगु हे मखु, होशतया जुइगु ध्यान
 हे मडु । छन्हु व भिक्षु आकाशं चाः ह्यु हंयु वना च्वंबले
 छथाय् जंगले स्वां थ्वः वोम्ह बांलाम्ह मिसां म्ये हाला च्वंगु
 ताल । म्ये हाला च्वंगु सः ताय्वं व भिक्षुया होश छखे लाःबले
 ध्यानं पतन जुल । मिसाया सःलं व भिक्षुया मन सालाकाल ।
 व भिक्षु मिसा दुथाय् व्वहाँ वन । मिसा नापं मोहित जुया
 काम तृष्णाय् भुले जुया निम्हं ब्याहा याना गृहस्थी जीवन
 हना च्वन । गृहस्थी जुसेलि नय्त पुनेत ज्यानं याय् माल ।
 अले मिजंम्ह जंगले वना सिकाः वना मिया ध्यबा कमाय्
 याइगु । मिसाया छेंसं च्वना थाज्या थाना जीविका चले
 याना च्वन ।

छन्हु जंगलं सि मिया ल्याहाँ वोबले नय् पित्यात थें ।
 कलामेसिके न्यन जा बुतला ? कलामेस्यां जाहे मथुयानि
 धाःबले तँ पिकया कलाः यात थाज्या थाय्गु थूचां कय्कल ।
 थूचां लाना कलामेस्या मिखा निप्पां कां जुल । कलाया मिखा
 कां जूबले तिनि थः गुरुं न्वाना बिज्यागु धात्थें खः धका
 पश्चाताप जुइका च्वन ।

थुकथं ध्यान याना च्वंपिनि नं होश मन्त धाय्वं अथे
 धयागु न्हाय्पनं छुं सः तागुयात ताल ताल धका होस मतल
 धाय्वं मेहनत याना चित्तयात बसे तया प्राप्त जूइ धुं कुगु
 समाधि नं मदया छखे लाःवने यो खनि ।

अथे मेगु नं शब्द व रूपयापाखें नं होश छखे लाःगु
 बुद्धकालीन राजगृहया घटना छगू नं कना बिज्यागु दु ।

राजगृहे श्री माँ धयाम्ह तस्सकं बांलाम्ह मिसा छम्ह दु ।
 व तस्सकं बांला धैगु खं देशे सकभनं प्रचार जुया च्वन ।
 वयात छक नाप लाय्त चच्छिया दोछि तक खर्च याइगु जुया
 च्वन । जुजुं हे वयात गणिका (बेश्या) पदवी बिया तःगु खः ।
 लिपा वया मन फःहिला बौद्ध जुसँलि न्हिन्हि च्याम्ह च्याम्ह
 भिक्षुपिन्त भोजन दान बीगु पाः कया तल । छन्हु छम्ह भिक्षु
 व श्री माँ याथाय् भोजन याना मेगु गामे बिज्यात । व भिक्षुं
 गामे च्वंम्ह भिक्षुयात थौं जिं श्री माँ याथाय् भोजन याना
 वयागु व श्री माँया रूप बांलागु सापसंक बयान यात । व न्यंम्ह

भिक्षुया न्हापानं व मिसा तस्सकं रूप सम्पत्ति दुम्ह बांलाम्ह
 धका न्यनातःगुलि वया ल्हाति भोजन छक याय्गु तस्सकं इच्छा
 जुल । इच्छाया बसे लाना तुरन्त हे गामं पिहाँ वना च्छि
 न्यासि वना राजगृहया विहारे थ्यंक वन । ण्हि च्याम्ह जक
 भिक्षुपिन्त भोजन याकीगु जुया व भिक्षुया भोजन याः वनेगु पाः
 वोबले श्री माँ दनि हे मफ्य्क म्ह मफया च्वन । भोजन तयार
 जुइ धुंका निम्ह सेवकतसें ल्हाः ज्वना भोजन लः ल्हाके हल ।
 व भिक्षुं श्री माँया ख्वा खनेवं हे कल्पना यात—थपाय्सकं
 मफुबले हे गथेभनं बांला धाःसा म्ह फुबले गुलिजक बांलाः
 जुइ । श्री माँया ख्वा स्वस्वं मोहित जुल । काम तृष्णाया मीं
 पुका थःम्हं कया ह्यागु भोजन खाताया तःले तया लासाय्सं
 छतपते जुया च्वन । श्री माँ नं उखुनुयादिने हे सित । व
 भिक्षुया धाःसा मने डाहा जुया श्री माँ ! अहो श्री माँ !!
 धका हाला च्वन ।

थ्व खँ भगवान बुद्धयाथाय् थ्यन । अबले हे जुजुं नं
 श्री माँ मन्त धका बुद्धयाथाय् खबर थ्यंका बिल । अले तथागतं
 आज्ञा जुया बिज्यात श्री माँया लास दिपे तःजागु खाता तया
 न्हेनु तक तयाति । न्हेनु दुखुनु फुक्क भिक्षुपि वया डाह संस्कार
 याय् धका तयार जुल । न्हेनु दुखुनु श्री माँया रूपे मोहित जुया
 वें जूम्ह भिक्षुयात नं दिपे सःतके छोट । व भिक्षुला खालि
 श्री माँया नां जक कया जप याना च्वंगुलि श्री माँ सीगु खँ नं
 मस्यु । श्री माँयाथाय् वने वा धाय् साथं लय् लय् ताया मेपि

भिक्षुपि नाप मसाने थ्यंकः वन । श्री माँया लाश फुले जुया
ध्वग्गिना ति सो सो वया च्वंगु खंबले तिनि वया होश वल
सिना वने मानिगु शरीर । अनित्यगु शरीर खनिका धका
बिचाः यायां स्रोतापन्न जुल । आर्यमार्गे थ्यन ।

थथे मने कल्पना वोवोथे वय्का च्वन धाय्वं धम्मा-
रम्मण धैम्ह डाका लगे जुइ । थ्व डाका लगे जुल कि मनूतय्गु
अमूल्यगु धन श्रद्धा (यच्चुगु नुगःलं विश्वास याय्गु) शील
(सदाचार), हिरी (मखुगु ज्या याय्बले मछालेगु), ओत्तप्प
(पाप कर्म याय्बले कर्पिसं धाइ ल्हाइ धैगु ग्या पह), सुत
(न्यने कने याना विद्वान जुइगु), चाग (त्याग) व विवेक
बुद्धियात मखुगु कल्पना रूपी डाकातसें लुटे याना यंकी ।

भगवान बुद्धं लुइका थुइका बिज्यागु चतुआर्यसत्य
खः । प्यंगू उत्तम सत्यमध्ये न्हापां थुइके माःगु व खंके माःगु
दुःख सत्य खः । बांलाक ध्यान च्वने धका फेजुना च्वंसां मने
कल्पना वया नं तुति स्याना नं अनेक दुःख वया च्वनी । थ्व दुःख
शीत सुनानं व्यूगु मखु । थ्व पंचस्कन्ध देह दया हे दुःख वया
च्वंगु खः धैगु खं थुइका काय्गु हे दुःख सत्ययात खंकेगु धाई ।
दुःख सत्ययात खन धाय्वं दुःखयात न्ह्यागु याना नं मदेका
छोय्गुपाखे ध्यान वनी । थुकियात दुःख निरोध सत्य धाई ।
गुबलेतक तृष्णायात तोता छोय् फैमखु अबलेतक दुःख तनी
मखु । उकि निरोध सत्ययात खंकेगु खःसा तृष्णायात तोता
छोय्माः ।

आः सीकेनु तृष्णा धैगु छु ? रूप, शब्द, गन्ध, रस व स्पर्श आदि पंचकाम इच्छा जुइगु, आशा जुइगु फुक्कं तृष्णा खः । रूप शब्द आदिस प्यपुना चवनेगु आशाकुति पह्यात चब्बुक तोता छोय् फुसा तिनि दुःख मदै । थ्व खं थुइका काय्गु उपाय व कुतःयात हे ध्यान धाई । उर्कि भगवान बुद्धं “तण्हा निरोधा दुक्ख निरोधो” अर्थात् तृष्णां मन्त कि दुःख दैमखु धया बिज्यागु खः । थ्व खं थुइका बीत उपमाया रूपे बाखं छपु न्ह्याथना बिज्यात ।

छगूइले छथाय् मस्त छपुचः म्हिता चवन । म्हिता चवचवं छचाखेरं छें मीनल । मिनःगु धयागुतक नं होश मदया बा मसिया ज्ञन यच्चुसे चवना वल धका मचाते न्ह्याइपुक म्हिता चवन । अथे हे थ्व संसार नं दन दन मिच्याना चवंगु छें खः । मि नया चवंगु धका मस्यूगुलि मनूत दुःखया मि पुका नं न्ह्याइपुताया चवनी । मि नया चवंगुयात मि नया चवन धका मस्यूगु हे अविद्या खः । तुइसे चवना वल धका न्ह्याइपुक म्हिता चवंगु तृष्णा खः । अथे हे ज्ञीनं स्वी छगू (३१) भुवने चाचाः हिला दुःखयात हे सुख भाःपाः चवंतले ज्ञीत मि पुना वोथें दुःख जुइ हे तिनि । ज्ञीसं स्यू देवा च्याकेत इताः व ध्यो नितान् माः । देवाय् ध्यो दत्तले इताः च्याना चवनी । ध्यो फुत धाय्वं इताः समेतं च्याना फुना वनी । अथे हे ज्ञीगु मने क्लेश दत्तले थ्व दुःख रूपी शरीर च्याना चवनी । क्लेश मन्त धाय्वं ध्यो फुना इताः नापं च्याइथें जन्म मरणं मुक्त जुइ । अथे धयागु

हानं जन्म काय् म्वाल अले बुरा जुइगु व सीमानी धैगु
दैमखुत ।

देवा च्याना चवनीबले ववथीक बांलाक ध्यान बिया
स्वया चवनेबले इताःले च्वंगू घ्यो च्याना फुनावं लिसे इताः नं
मेगु घ्यो साला काःगु खने दया वइथें ध्यान यायां झीगु मने
गथे क्लेश (मखुगु खं) द्वाहाँ वइगु खः व छलंङ्ग खने दया
वइ । देवा च्याकेबले वहे मत छप्वाः जक च्याना च्वंगु मखु
छगू नाश जुया मेगु छगू च्याना च्वथें झीगु शरीरे नं नाम
(मन) व रूप (शरीर) निगूयात अविद्या अर्थात च्याना च्वंगु
देवाय् चिकं साया बीगु थें कर्म व तृष्णा साया साया बिया
च्वंगुलि संसार चक्र बने जुया च्वंगु खः । ध्यान गुलि गुलि
क्वातुया सूक्ष्म जुजु वनी अबले मुलुया छोने च्वंगु तू बरू
ताउत च्वंला धैथें चवनी नाम (मन) व रूप (शरीर) उलि
याकनं हिला वना च्वंगु खनी ।

सतिपट्टान ध्यानया फाइदा

आः सतिपट्टान (होश बलाइगु) ध्यानपाखे छक वनेनु ।
थ्व ध्यान याय्बले न्हेगू फाइदा दु—

- (१) शोक मदया वनी,
- (२) परिदेव (डाह जुइगु) दुःख दैमखु,
- (३) दुःख मदया वनी,

- (४) मने दिक्क व पीर जुइगु मदया वनी,
 (५) मने पाप चेतना मदया स्मृति बल्लाना वइ,
 (६) मार्गफल ज्ञान लाइ,
 (७) निर्वाण लाभ जुइ ।

दुःख नं स्वंगू प्रकारया दु —

(१) दुःख—शरीरे नं मने नं दुःख जुइगु अथवा भौतिक सुख नं मदुगु, आध्यात्मिक सुख नं मदुगु । गथे कि पटाचारा मय्जुया दुःख, योम्ह नाप बाय् माःगु जक मखु नय्गु, पुनेगु नं छुं होश मदु । वया शरीरे नं सुख मदु, मने नं सुख मदु ।

(२) विपरिनाम दुःख—भौतिक माःगु फुक्क सुख दःसां व मदया वनीं तिनिगु, स्यना वनीं तिनिगु दुःख ।

(३) संस्कार दुःख—शरीर दत्तले शरीरयात कुबिया च्वने माःगु दुःख । गथे छुं स्याःसां वासः नय् माःगु दुःख, शरीरयात बिचाः याना च्वने माःगु दुःख ।

मनूते दुःख व भय धैंगु मयो तर दुःख व भय गनं वेगु खं सीकेगु कुतः मया । दुःखया कारणयात थुइका उकिं तापाना च्वनेगु व दुःख जुइगु ज्या मयाय्गुपाखे ध्यान मवं । थुगु खं स्पष्ट याय्त इन्द्रं भगवान बुद्ध नाप छलफलयगु घटना न्ह्यथना बिज्यात ।

इन्द्रं तथागतयाके छक न्यंगु दु—झीसं न्ह्याक्व हे दुःख

व भय विपत्ति मवेमा धका द्योयाके प्रार्थना याःसां छाया दु ख
व भय दया वङ्गु ?

दुःख व भय दया वङ्गुया मुख्य कारण हे ईर्ष्या (नुगः
मुङ्गु) मच्छरिया नुगः स्याङ्गु व नुगः कय्कुङ्गु स्वभाव खः
धका भगवान बुद्धं लिसः बिया बिज्यात ।

ईर्ष्या=धैगु कर्पिनि जिया वोगु खना, नां प्रचार जूगु
खना सहाया मफुगुयात धाई ।

मच्छरिय=मतिकुराहा पहः अथवा थः जक नय्, थः
जक त्वने पुनेगु, कर्पिन्त मबिङ्गु कय्कुङ्गु नुगःयात धाई ।
खर्च मयासे मुंका जक तय्गु नुगः स्यागु पहयात मच्छरिय
धाई ।

मनूतेगु इच्छा सकस्यां उत्ति मग्यं । उकिं यो मयो
धयागु दया वल । थःगु इच्छा पूतिया लागी मनूतय्सं अनेक
माया जाल गोइ, येकी । थुगु कारणं इच्छा व आशा दुगुलिं,
पहचह बांमलागुलिं दुःख व भय दया वोगु खः ।

मेगु नं दुःखया कारण दु—गुता प्रकारया तर्कना याय्गु
नं दुःख व भयया कारण खः ।

(१) काम वितर्क—पञ्चकामपाखें वैगु कल्पना अर्थात
मोज मज्जा याय्गु कल्पना ।

(२) व्यापाद वितर्क—गुगु इच्छा पुरे मज्जुगुया कारणं
तं पिहाँ वैगु व बदला काय्गु कल्पना ।

(३) विहिंसा वितर्क द्वेषया कारणं मेपिन्त हिंसा
याय्गु, स्यंकेगु कल्पना ।

(४) ज्ञाति वितर्क—गुलि यक्व परिवार दत्त उलि हे
यक्व कल्पना जुइगु ।

(५) जनपद वितर्क—देशे छु याःसा जी, (गथे याःसा
थःगु आधिपत्य दै) धैगु राजनैतिक कल्पना ।

(६) परानुद्वया वितर्क—करुणां बिलिबिर्लि जाःगु मन
दुपिनि नं न्ह्याबलें मने तर्कना वया चवनी । छम्हेसित दुःखं तरे
याय् लाइ मखुनि मेम्हसिगु दुःख खनी अले उकी हे कल्पना
याना चवनी ।

(७) लाभ सत्कार सिलोक प्रति संयुक्त वितर्क—नां
कमाय् याय्गु इच्छा दुपिनि नं न्ह्याबलें मने कल्पना जुया
चवनी ।

(८) अनुविज्ञप्ति प्रति संयुक्त वितर्क—न्हापा बदनाम
जुइ धुं कुगु तोपुया बीया निम्ति छु याःसा जी धका कल्पना
जुया चवनीगु ।

(९) अमरा वितर्क—थथे हे खः धयागु छुं हे लक्ष्य
मदुगु कल्पना । थुपिं गुंगू प्रकारया कल्पनाया कारणं इच्छा
दया वइ अले नापं दुःख व भय । इच्छाया कारणं यो मयो
दत्त । अले नापं ईर्ष्या व नुगः स्यागु बा कंजूस पह दइ । थुगु
कारणं कर्म बने जया भय व दुःख वइ ।

यदि शीत दुःख व भय वइगु मयोसा च्वेच्वंगु गुता प्रकारया कल्पना तोता छोय् माल । थुपि कल्पना मवेक्यत ध्यानया हे अभ्यास याय् माः ।

वसपोल ध्यानगुरुं ध्यान याय्बले, ज्ञान लाभ याय्त कुतः याय्बले मार वइगु खं न्ह्यथना पटिसम्भिदामग्ग धैगु सफुती सिखुता (१६) प्रकार मार वइगु व्याख्या याना तःगु मध्ये निगू खं कना बिज्यात ।

(१) अतिपग्गहित चित्तं समाधिस्स पटिपक्खो । अर्थात् न्ह्याथे याना नं आः हे मार्गफल ज्ञान लाना काय्माः धका यक्व मेहनत याइपिसं नं ज्ञान याकनं लाना काय् फइ मखु ।

आनन्द भिक्षुया कुतः

अपो मेहनत जक यानां मज्यू धैगु खं थुइका काय् अःपुकेत आनन्द भिक्षुं मेहनतयागु घटना न्ह्यथना बिज्यात । भगवान बुद्ध परिनिर्वाण जुया गुलिचां मदुबले बुद्ध वचन मुंके माल धका प्रथम संगायना (भिक्षु संघया समागम) जुइत्यंबले भिक्षु संघया नायो महाकाश्यप महास्थविरं बिचाः याना बिज्यात — भगवान बुद्धं गुलि नं उपदेश याना बिज्यात व फुक्क खं स्यूम्ह भिक्षु आनन्द छम्ह जक खः । छाय् धाःसा अपो याना बुद्ध नापं चवना च्वंम्ह । हानं आनन्दं सेवक जुइत बुद्धयाके पवना कैतःगु बर च्यागू मध्ये छगू खः आनन्द मदुथाय्

गनं भगवान् बुद्धं उपदेशं बिया बिज्याःसा हानं छक वयात कनेमाः धका । उकिं फुकं धैथे बुद्ध वचन न्यनातःम्ह आनन्द भिक्षु मदेकं संगायना पूवनी मखु । उकिं संगायनाय् मुना च्वंपि भिक्षुपिनि नायो महाकाश्यपं भिक्षु आनन्दयात निमन्त्रणा यात । तर अन मुना च्वंपि (४६६) प्यसः व गुइगुम्ह भिक्षुपि सकले अरहन्तपि । भिक्षु आनन्द छम्ह जक अरहन्त मज्झिम्ह स्रोतापन्न तिनिम्ह खः । उकिं मेपि भिक्षुपिसं विरोध यात । संगायनाया उद्घाटन समारोहे बिज्याःबले मेपि भिक्षुपिसं क्लेश नवोम्ह भिक्षु धका आनन्दयात गिजेयात ।

अले भिक्षु आनन्दं कन्हेया सभाय् वय्त अरहत जुया जक ब्रय् धका दूढ संकल्प याना बिज्यात । सभाय् मवंसां बुद्ध वचन छपांय् छधी जुइ मखु धैगु नं पीर जुल । उकिं कन्हेया सभाय् वनेत अरहत (क्लेश मद्दुम्ह) जुइ मफत कि तस्सकं मछालापुस्य च्वनी धका मत्ती तथा अबल्लेनिसे छंहे मद्यंसे च्चिच्छ व न्हिच्छि मेहनत याना ध्यान जक च्वंगु मखु दना च्वंसां, फेतुना च्वंसां, खं ल्हाना च्वंसां, पिशाब याःसां, चःबि वंसां, सुं क च्वनेबले नं चीवर चोः ज्वना पुनेबले नं होशतया च्वना बिज्यात । तर अरहत ज्ञान लाय् मफु । कन्हे खुनु नसंचा ई जुसेलि निराश जुया आः मेहनत जक यानां छुयाय् भतिचा छने माल धका गोदुले त्यंबले छचो फुंगे मथ्यूनि तुति नं लासाय् मथ्यूनि जनफातं जक लासाय् थ्यूबले अरहत मार्ग फल ज्ञान लात ।

थुकथं तस्सकं मेहनत याना स्वंगू इरियापथे (फेतुना, दना, इरुथिरु जुया) च्वनाः ध्यान यातले वसपोलं ज्ञान लाना काय् मफु अर्थात् अरहत जुइ मफु । छाय् धाःसा वसपोलया कुतः (मेहनत) उपो जुल । उकिं प्रज्ञा, वीर्यं व समाधिया मात्रा मिले मजुल । लिपा आराम काय् माल धका निराश जुया गोतुले त्यंबले वीर्यं भचा अर्थात् मेहनत कुहाँ वया वीर्यं, प्रज्ञा व समाधि स्वतां चूलाना अरहत जुल । उकिं क्लेश चफुना छोय्त उत्साह, ध्यान व प्रज्ञा (शुद्धगु बुद्धि) स्वतां चूलाय् माः । मात्रा बराबर जुइ माः ।

(२) अतिलीनं चित्तं समाधिस्स पटिपक्खो—अर्थात् थपाय्सकं थाकुगु नं ज्ञीसं याय् कैला धका अल्सी जुइगु बानि दुपिनि वा ध्यान च्वच्चं गुजूं न्ह्यो वय्का च्वनीपिसं नं गुबले ज्ञान लाय् फइ मखु । ध्यान च्वच्चं न्ह्यो वइ धयागु हे मेहनत मगागु, मनं मखंगुया चिं खः ।

स्वीम्ह (३०) भिक्षुपिनिगु खँ

वसपोल ध्यानगुरु ज्ञानिश्वर भन्ते नं ध्याने मन क्वातु-केत उत्सह बडे जुइगु अल्सी पह घटे याय्त अनेक बाखँ कना बिज्यागु मध्ये थन बुद्धकालीन घटना हया प्रभावित याना बिज्यात । बाखँ थथे खः—

भगवान बुद्ध दुबले स्वीम्ह (३०) भिक्षुपिं गुरुयाके

सतिपट्टान (स्मृति प्रस्थान) ध्यान स्यना कया जंगले वना
 ध्यान चवंवन । झीपि ध्यान चवना ज्ञान लाना काय् धका
 वयापि । अल्सी नं जुइ मज्यू खं जक लहाना नं समय सिन्ति
 छोय् मज्यू । उकिं ध्यान सम्बन्धी व झीपि मध्ये सुनां ज्ञान
 उन्नति यात धैगु बारे छलफल याय्त झिन्यान्हुइ छक जक नाप
 लाय्गु धैगु सल्लाह याना कोछित । झिन्यान्हु दुखुन्हु फुक्कं
 मुंबले जम्मा झिन्याम्ह भिक्षुपि जक दु । जंगले माला सोबले
 छथाय् व्वे छट्टं जक खन । व्वे ट्टं खंबले पक्कानं धुं हे नल
 जुइ धका बिचाः याना आवंलि आपत विपत वइबले खं ल्हाय्
 ज्यू धैगु नियम दय्का थःथःगु थासे वना ध्यान चवंवन ।

कन्हे खुन्हु इपि भिक्षुपि मध्ये दकले चिकिधिकम्ह
 भिक्षुयात धुं यंकल । वया ध्यान चवंचवंबले गुजुं न्ह्यो वया
 चवंगुलिं याना धुं वोगु होस मन्त । धुं पाछाबले तिनि न्ह्यलं
 चाल । अले चिच्याय् दना जित धुं यंकल धका हाःबले फुक्क
 पासापि दना वल । धुं व भिक्षुयात मतोजुसे खुसिया उखे पारी
 यंका नय्त सना चवन । व भिक्षु तस्सकं ग्याना मिखा केलें
 कना चवंगुलिं धुं तुतिनिसें नया हल । थुखे पारी च्वंपि
 पासापि भिक्षुपिसं वयात अप्रमादी जु, होश तया च्वं धका
 बरोबर मद्दिक सल्लाह बिया चवन । व भिक्षुं नं ववात्तुक
 ध्यान यायां यंकल । धुं पुलितक नःबले स्रोतापन्न जुल । जय्-
 तक नःबले अनागामि जुल । अले धुं ननं छाती थ्यंबले अर्हत
 नं जुल । प्राण नं तोता वन ।

शीसं स्वेबले थथे नं जुइ फैला धैथें च्वं । तर भिक्षुया संस्कार यक्व दुम्ह थें चित्त क्वातुम्ह जुया च्वन । न्हापा काश्यप बुद्धया पाले आयु यक्व ताहाक जू । अबले जीवनकाँछि भिक्षु जुया अल्सीं मजूसे ध्यान अभ्यास याना वय् धुं कुम्ह जूगुलि धुं नया च्वंसा नं होस तथा च्वने फुगु खः । यदि मनूते संस्कार बःमलाःसां, छुं विपाक भोग याय् माःगु दया च्वंसां ज्ञान लाय् थाकुइ । तर मेहनतला सिर्ति वनी मखु । लिपायात पुसा बा संस्कारसां बने जुइ । गथे कि महापन्थ-चूलपन्थ दाजु-किजापि निम्हेस्या बाखंला न्यना हे तः जुइ । निम्ह दाजु-किजा नापं भिक्षु जूसां दाजुम्हसिया फुक्क त्रिपिटक कन्थ वल नं किजाम्हेसिया जुल श्लोक (गाथा) छपु हे जक नं कन्थ मवो । न्वें वय्के मफु । तर चूलपन्थयाके मेहनत मगाना मखु । वयागु कर्मविपाक दुगुलि पना च्वंगु खः ।

न्हापाया जन्मे भिक्षु जुया च्वंम्ह । व नापं मेम्ह भिक्षु छम्ह नं दु । वया नियम पालन याय् थाकु चाया चीवर तोता गृहस्थी जूवने त्यन । थ्व खं पासायात कन । वं छें वने मते प्रव्रजित जीवन धैगु उत्तम दुर्लभगु खः धका गना च्वन । गृहस्थी जुइगु इच्छा दुम्ह भिक्षुं धाल—जि गृहस्थी जुया छें वंसां जिगु पात्र चीवर आदि फुकं छपिन्त बिया वनेगु बिचाः यानागु । अले लोभया बसे वना आः छं मंहे मडुसा छाय् भिक्षु जुया च्वनेगु छें हे हुं धका बल यात ।

हानं मेगु छगू जन्मे तस्सकं सःस्यूम्ह विद्वान जुया च्वन । सःस्यूगु घमण्डं याना मसः मस्यूपिन्त स्यने कने याय्गु गनं गनं ज्ञन मेपिं मसःपिन्त हेला व हिस्याना क्वत्यलेत स्वैगु । थ्व नं छगू मभिगु कर्म याना तःगु जुया च्वन । थुपिं निगू विपाकं याना चूलपन्थं प्यलातक नं गाथा (श्लोक) छपु हे कन्थ वय्के मफुगुलिं दाजुम्ह महापन्थं छ मूर्खम्ह छे हे हुं धाय्का च्वने माल ।

थजोगु कर्म याना तःगु दुसां नं काश्यप बुद्धया पाले जीवनकाँछे भिक्षु जुया ध्यान याना वोगु कारणं गौतम बुद्धं काप छकू बिया ल्हातिं बुबुस्याना च्वं धका धया बिज्यागु कथं वं अथे हे यात । तर कापः हाकुस्य च्वना पुलां जूगुलिं याना अनित्यगु खनि धैगु मती तथा च्वनेवं अर्हत जुल ।

अपोसिया ध्यान क्वातु मजुया च्वंगु, ध्यान मथुया च्वंगु हे सत्काय दृष्टि बःलाना च्वना खः । सत्काय दृष्टि धयागु छु ? बाँलाक खने दुगु पञ्चस्कन्ध पुचः यात जि-जिगु धका द्वंक खना च्वंगुयात अथवा जि धैम्ह छम्ह दु धका भापिया च्वंगु यात हे सत्काय दृष्टि धाइ । भगवान बुद्धं थुखे पारि धका धैबिज्यागु नं सत्काय दृष्टियात खः ।

भगवान बुद्धं खुइनिगू (६२) प्रकारया मिथ्यादृष्टि कना बिज्यागु दु । उकीमध्ये सत्काय दृष्टि धैगु मूहा बा नायो खः । शी नय् मास्ते वोसां, न्यासिवंसां गुलि नं शीसं ज्या याना

चवना फुक्क थासे दकले न्हापां मन बा चित्तनि न्हापलाक वनी । झी न्यासि वनेबले न्हापालाक पला ल्ह्वने मास्ते वोगु चित्त उत्पन्न जुइ । चित्तं चित्तज वायु उत्पन्न याना तिनि तुति चलेयाइ अथवा पला न्हाकी । गथे कि बिजुलि अड्डां करेन्ट छोया हःसा तिनि झीगु छे छे मत च्याइ । मत च्यात धाय्वं तिनि रेडिओ, पंखा आदि चले जुइ । अथे हे झी सकसिके चित्त चैगुंगू (८६), चेतसिक न्येनिगू (५२), रूप न्यीच्यागू (२८), थुपि स्वता छक दै । तर झीसं छ, जि, मनू, द्यो, पसु आदि धका खना च्वंगु हे दृष्टि द्दना च्वंगुलि खः । गथे कि नाय् नं म्ये स्याय् धका यंकीबले छु यंका च्वनागु धका न्यंसा वं म्ये यंका च्वना धाइ । तर स्याय् धुंका ला, हि, स्ये, स्वं आदि दक्वं छुटे याना मिया तइबले छु याना च्वना धका न्यंसा ला मिया च्वना धाइ अन म्ये धयागु मन्त । थन वास्तविकता बा धात्थे छु खः धैगु झीसं व मखंगु हे सत्काय दृष्टि खः । थव सत्काय दृष्टि चफुइ फत धाःसा मिथ्यादृष्टि मदया वनी । झीके नीच्यागू रूप दुगुलि मुख्य प्यंगू धातुरूप— पृथ्वी, लः, मि, फे, यातनि ध्यान च्वना ज्ञानया मिखां खंक्व माःगु खः । अथे हे चित्त व चेतसिक मध्ये नं वेदनायात नि बांलाक अनुभव ज्ञानं खंक्व माः ।

चित्तया लक्षण सीकेगुयात चित्तानुपस्सना धाइ । चित्तं भिगु बा मभिगु याना च्वंगु स्वभाव सीकेगुयात धम्मनुपस्सना धाइ । शरीरं थ्युगु स्वभावयात खंक्वगु बा चाय्केगुयात

कायानुपस्सना धाइ । थुपिं प्यतायात प्यंगू सतिपट्टान धाइ ।

भगवान् बुद्धं जेतवन विहारे भिक्षुपिन्त थुपिं प्यंगू महासतिपट्टान ध्यानया बारे बांलाक खं कना, स्यना इमित ध्यान याके छोट । तर गुलिसिनं कायानुपस्सना (शरीरया बारे) ध्यान याम्हेस्या वेदनानुपस्सना (थःत जूगु अनुभव) जक खन । हानं वेदनानुपस्सना ध्यान याःम्हेस्या चित्तानुपस्सना (चित्त गन गन वनाचवन) धैगु खन । चित्त गन गन वनाचवन धैगु चित्तानुपस्सना ध्यान याःम्हेस्या धम्मानुपस्सना खन । धम्मानुपस्सना ध्यान याना च्वंम्हेस्या कायानुपस्सना खन । थथे ल्वाक बुक जुइक ध्यान याइपिन्त अर्थात् प्यंगू सतिपट्टान ध्यान याय् मसःपिन्त सतिपट्टान (होश गन लात धैगु) सीकेत भगवान् बुद्धं आनापानसति ध्यान जक यासां ज्यू धका कना बिज्यागु दु । तर आनापानसति (सासः दुहाँ पिहाँ जुइगुली) ध्यान याःसां छुं हे खंक्य मफु धका न्यंबले बुद्धं बाताय् लः तया उपमा बिया खं ध्वाथुइका कना बिज्यात ।

यच्चुसे च्वंगु बाताय् यच्चुगु लः तया तुयु जः दुथाय् तया स्वत धाःसा थःगु ख्वा न्हाय्कने थें खने दइ । तर वहे लखे वचुगु, म्हासुगु रंग तया स्वत धाःसा झीगु ख्वा यच्चुसे च्वंसां तबि खने दै मखु । अथे हे गुम्ह मनूया मने कामच्छन्द (मोज मज्जा याय्गु इच्छा) आदि मखुगु कल्पना दया च्वनी वं सुंक च्वना ध्यान याःसां ज्ञान लाके फइ मखु । हानं यच्चुसे च्वंगु लः हे जूसां, बाता नं यच्चुसे हे च्वंगु खःसां ग्वारा ग्वारां

दाया च्वंगु लः जूसां हा फुल्ल वया झीगु ख्वाः खने दइ मखु ।
 अथे हे कर्पिन्त स्यंकेगु मती दुपिसं ज्ञान लाभ याना काय् फं
 मखु । हानं द्योने जक लः यच्चुसे च्वं तर क्वे भ्यातनाः दुसा
 झीगु ख्वाः खने दैमखु । अथे हे झीगु चित्त व चेतसिके (मती
 लुया वैगु) मखुगु कल्पना बा विचार वया च्वंगु खंका व
 चाय्का काय् मफेकं ज्ञानया खं थुइका काय् फइ मखु ।

मेकथं धाय् माल धाःसा यच्चुसे च्वंगु लः हे जूसां द्योने
 छु क्विचलं बा धुलं तोपुया च्वन धाःसा नं थःगु ख्वाः खने
 दैमखु । अथे हे न्ह्याक्को हे क्वात्तुक आसन याना फेतुना
 च्वंसां ध्यान प्राप्त जुइला धका आशा याःसां गुगु मुख्य खं
 विपस्सना ज्ञान खः व खंक्व फैमखु ।

हानं लः व बाटा यच्चुस्से च्वंसां तबि थल भारा भारां
 सना च्वन धाःसा नं झीगु ख्वाः खने दइ मखु । अथे हे मन
 स्थिर मजूतल्य ज्ञान लाय् फइ मखु ।

हानं न्यागू प्रकारया पञ्चनीवरण (निर्वाणे वनेत पंगल
 जुया च्वंगु पर्दा) रूपी मारं त्वपू वल धाःसा व पर्दायात चीका
 छोय मसःसा नं मज्यू । उकि व खं थुइका काय्त्त गुरु माः ।
 व गुरु नं परियत्ति (त्रिपिटक) बोना तयार्थे अभ्यास नं दुम्ह
 ध्यान नं याना च्वंम्ह जुइमा । अभ्यास व अनुभव मदेकं सत्य-
 यात खंक्व फैमखु । थ्व खं थुइका बीत ध्यान गुरु ज्ञानेश्वर
 भन्ते नं भिक्षुपि न्याम्ह अन्धवन धैगु जंगले इरुथिरु जया ध्यान
 याना च्वंगु बाखं कना बिज्यात ।

छन्हु भगवान बुद्धं जेतवन विहारे बाखँ कना बिज्याना चवन । बाखँ कने सिधया सकलें धैथें लिहाँ वने धुंकल । तर न्याम्ह मनूत ल्याहाँ मवं । इपिं छें तोता भिक्षु जुइ धका वया चवंगु जुया चवन । उपिमध्ये छम्ह मनूया थः योम्ह मिसां तोता वंगुलिं जीवन खना वाक्क व दिक्क चाया विरक्त जुया वोम्ह खः । मेपिं प्यम्ह छें कला व मचा खाचा तोता वोगु जुया चवन । भगवान बुद्धं नियम अनुसार छें अनुमति काय्का इमित भिक्षु याना बिज्यात । इपिं न्याम्हं भिक्षु जुया अन हे ध्यान याना चवन । तर जेतवन विहार इमिगु छें लँ व शहरं नाकं तापाः मज्जुगुलिं इमि कलापिं व मचात बरोबर नाप लाः वया चवनीगु व मेपिं मिसात नं मिजंत नं बथां बथां न्हाबलें धैथें विहारे वया चवनीगु जूगुलिं मने शान्ति मजुया जंगले वना ध्यान याः वनेगु इच्छा जुया भगवान बुद्ध याके अनुमति काल । वर्षावास स्वला अन्धवन धैगु जंगले ध्यान याय् धका वन । तर स्वन्हु दसेंसिं इमि म्ह जकं जंगले मन विहारे जक वना चवन । न्हाबलें जिमि कलापिं विहारे वोलाथें, पुन्हीबले विहारे गुलित हुल जू थें थुजोगु उगु थुगुं कल्पना जक वया ध्यान बांलाक चवने मफु । एनं मेपिसं धाइ ल्हाइ धका मछाला व ग्यानाः वर्षावास स्वला मंमदेक बल्लं बिते यात । वर्षावास सिधेसाथं विहारे लिहाँ वन । जेतवन विहारे वना स्वन्हुति चवना ध्यान याना चवंबले ग्वाग्वा मिसा मिजंतेगु हुलकुल खना हानं जंगलया शान्त वातावरण लुमना वल । जंगले वंसा जक

ज्ञान लाय् फे धका मती तथा हाकनं बुद्धयाके अनुमति कया जंगलेन्तु वन । अथे हे स्वन्हुति दुबले हानं विहारेतुं लिहाँ वन । भगवान बुद्धं नं इमि मन क्वातु मजूनिगु सिया गन गन न्ह्या अन अन हे छोयातल । वसपोलं न्वाना नं बिज्याः छिमि जंगलं विहार लिहाँ थ्याहाँ जुइत हे समय बरबाद जुया च्वन । उकिं छिमिसं लंय् जुइबले न्ह्याग्गु हे वस्तु खंसां बांलाक होश तथा स्वेगु बानि या । थुकथं इपिं भिक्षुपिं न्हेको तक विहारं जंगले, जंगलं विहारे इरुथिरु जुया च्वन ।

छन्हु अन्धवन जंगलं विहारपाखे स्वया वयाच्वंबले तानोगुलिं सिमाक्वे फेतुत । त्यानुसे च्वंगुलिं इमि साराक्क न्ह्योवल । लिपा न्ह्यलं चाःबले सिमा हः फुक्क हाया वया च्वंगु खन । अले भगवान बुद्धं धया बिज्यागु खं लंय् गुलि नं वस्तु खनी उकी होशति धागुलिं सिमाहः हाया वोगु खना प्यंगू धातु नं अनित्य खनि धका खंका न्याम्हं भिक्षुपिं अरहन्त जुल ।

सिमाय् नं पृथ्वीधातु व आपोधातु बल्लाना च्वंतले सिमा व सिमा हः जोरे जुया च्वनी । वाउंसे चुलि नं जाया च्वनी । गबलें वायुधातु व तेजोधातु बल्लाई अले तेजोधातुं दुनें दुनें गंकाबी । हानं वायू धातुं घ्वाना हइगुलिं सिमा हः फुक्क हाया वोगु खः । थ्व संसारे गुलि नं वस्तुत दुगु खः थ्वहे धातु मुना दया च्वंगु खः धैगु थुइका काल ।

इपि भिक्षुपि न्हापा काश्यप बुद्धया पाले न्याम्ह ज्यापुत
 तःसकं मिलेजूपि पासापि खः । छन्हु इपि बू वने धका वंबले
 लंय हूल हूल जुया चवन । अन छु जुया चवंगु धका स्वेगु इच्छा
 जुया सो वंबले काश्यप बुद्धं बाखँ कना बिज्याना चवंगु जुया
 चवन । वसपोलं पञ्चस्कन्ध न्यागूलि हे अनित्य (नाश जुइ
 तिनिगु) धका व्याख्या याना कना बिज्याना चवंगु लंयसं दना
 एकचित्त याना इमिसं न्यना चवन । श्वहे संस्कार रूपी पुसां
 चुलिजाया आः गौतम बुद्धया पाले फल सःगुया रूपे न्याम्हं
 अर्हन्त जूगु खः ।

श्व खँ थुइका काय्त छगू उपमा लुमंके बहजू धया
 ध्यान गुरुं धैबिज्यात गथे कि दकमि, सिकमि व ज्यामीत
 मिले जुया छें दंगु खः अथे हे कर्म, अविद्या व तृष्णा मिले जुया
 श्व झीगु शरीर बने जुया चवंगु खः । झीगु शरीर छपाँय्
 लापाँय् मखु, छधी मखु । टुक्रा टुक्रा मुना चवंगु छगू पुचः
 खः ।

आः सत्यपाखे छक ध्यानतय् नु । सत्यया बारे खँ
 मथुइकं ध्यान बांलाक याय् फैमखु, फल नं पावे जुइ थाकुइ ।
 सत्य नं स्वंगू प्रकारया दु—

- (१) सम्मति सत्य,
- (२) परमार्थ सत्य,
- (३) आर्य सत्य,

(१) सम्मुति सत्य—धयागु धात्थें दुगु मखु खालि लोक व्यवहारे छिकेत जक छचला चवने माःगु शब्दयात सम्मुति सत्य धाइ । थ्व खं थुइकेत वसपोल भन्ते नं मिलिन्द जुजुं नागसेन भन्तेयाके न्यंगु न्ह्यसः व लिसः न्ह्यब्वया बिज्यात ।

मिलिन्द जुजुं नागसेन भन्तेयाके स्वसः व प्यंगू प्रश्न न्यंगुली दकले न्हापां नागसेन धयाम्ह सु ? धका न्यन ।

वसपोलं नागसेन धयागु संज्ञा (नाम) मात्र खः सुं व्यक्ति वा आत्मा मखु धैगु जवाफ बिया बिज्यात ।

हानं मिलिन्द जुजुं न्यन—थथे जूसा भन्ते, झीसं न्ह्यागु याःसां जिल । शील पाले मयाःसां जिल । प्राणी हिंसा याःसां जिल । कुशल व अकुशल (धर्म व पाप) धयागुला खं हे वइ मखु । सुं व्यक्ति मदुसा नागसेन छुक्रियात धाय्गु ? संयात धाय्गुला ? चिमिसं, लुसि, वा, छंचगु, ला, ववें, न्ह्यपु, रूप, वेदना आदि सुइनिता (३२) चीजयात धाय्गुला धका न्यन नं नागसेन छुक्रियात धाइगु थुइके मफु ।

थुक्रिया लिसःया रूपे नागसेन भन्ते नं मिलिन्द जुजुयात रथया उपमा बिया ध्वाथुइक कना बिज्यात । झीसं रथ धका छुक्रियात धाय्गु ? घःचायात धाय्गु ला ? रथया पञ्जःयात धाय्गु ला ? सलयात धाय्गु ला ? थुकथं रथया छगू छगू सामान छुटे छुटे याना स्वःसा रथ छुक्रियात धाइ लुइके फइ

मखु । गथे घःचा दण्डी आदि फुक्कं मिले याना व्यवहारे छिकेत जक रथ धका नां जक तैतःगु खः । अथे हे सं, चिमिसं, ला, हि, व्वेया पुचःयात नागसेन धका नां जक तैतःगु खः । थुक्कियात हे सम्मुति सत्य धका धाई ।

सम्मुति सत्यया हिसाबं भिक्षु, अनगरिका, मिजं, मिसा, मनू, पसु, पहाड, सिमा आदि फुक्क खने डु । लोक व्यवहारे थुपिं फुक्क चतुर्भाभूतं बने जूगु ला खःनि । तर फुक्कं बराबर धका मती तल कि लं द्वनी ।

मेगु छगू नं उपमा बिया धैबिज्यात—धाय् नु टेबलया द्योने ऐला सिसि छगः व लः सिसि छगः ते । स्वेबले व निगलं अथे हे यच्चुसे च्वं । छुं हे फरक मदुथे च्वं । तर त्वना स्वेबले ऐला ऐला हे जुइ । लः लहे जुइ । लःया दाँजाय् ऐला गुबले वय् फइ मखु । गबले तक्क झी संसारया व्यवहारे च्वने माली तिनि अबले तक झीसं सम्मुति सत्ययात नं माने याय् हे मानि ।

(२) परमार्थ सत्य धयागु झीगु ज्ञानया मिखां स्वेबले जक सत्य जुया च्वनी । गथे रथ छगू स्यंका टुक्का टुक्का याना सोसा सि व न निता हे जक पिहाँ वइ । अथे हे झीगु शरीरे नं छगू छगू छुटे याना यंकेबले नाम (मन) व रूप (शरीर) निगू जक दै । झीगु शरीरे गुलि नं छयो, ल्हाः, तुति धका धया च्वनागु खः व फुक्कं सम्मुति सत्य मात्र खः । ध्यान याय्गुया

मू खं हे सम्मुति सत्य क्षणिक हे जक खः धका थुइकेगु, चाय्केगु खः । स्थाइ मखु धका थुइकेगु खः । धात्थे दुगु सत्य छु धका माला स्वेबले पृथ्वी, लः, मि, वायु जक हे दइ । थुक्रियात हे परमार्थ सत्य धका धाई ।

थ्व परमार्थ सत्य न्ह्याथाय् देशे च्वना सोसां, न्ह्याम्ह मनूनं सोसां, मिसां व मिजं नं सोसां अथे हे खनी । वेदना (सुख दुःखया अनुभव) धयागु नं मिजं-मिसा आदि फुक्कसिया वेदना उथे हे जुइ । न्ह्याम्हसिया शरीर नं अनित्य सम्पूर्ण प्राणी व वस्तु स्थायी मखु मदया वनी तिनिगु, अनित्य दुःख व अनात्मा धका खंके फुगु सत्ययात हे आर्यसत्य धाई । सम्पूर्ण बने जुया च्वंगु तृष्णाया कारणं जक बने जूगु धका केवल आर्यपिसं (मार्गफले थ्यंपिसं) जक खनीगु जूगुलि थुक्रियात आर्यसत्य धयातःगु खः ।

थ्व स्वंगू सत्ययात थाय् स्वया छुटे याय् सय्के माः । थुक्रियात हे भगवान बुद्धं उखे पारिच्वंगु शान्तगु थासे वनेत स्वे सःपिं धया बिज्यागु खः ।

थ्व सत्य स्वंगूयात थुल धाःसा ज्ञीपिं सम्यक्दृष्टि दुपिं जुल । सम्यक्दृष्टिपिं धका उपमा बिया बिज्यागु गोइ, भ्रमरी आदियात छे छोया भयं रहितगु थासे न्ह्याःवना च्वपिं धया बिज्यागु खः ।

ध्यान च्वनीपिसं दृष्टिया खं नं सीकातय् माः । थ्व संसारे दृष्टि (वाद) निगू दु—

(१) सस्सतदिट्ठि (शाश्वत दृष्टि) वाद,

(२) उच्छेददिट्ठि (नास्तिक दृष्टि) वाद,

शाश्वतदृष्टि धैगु झीपिं थनं सित धाःसा थ्व शरीरे
आत्मा धैगु छगू सदाकालिक वस्तु दु । शरीर मदे धुं कुसां छगू
शरीरं मेगु शरीरे सरे जुया चाहिला च्वनी । व गबलें नाश
जुइ मखु धका विश्वास दुपिन्त शाश्वत दृष्टि अथवा आस्तिक
धाई ।

उच्छेद दृष्टि कथं मनू सितकि हानं जन्म काइ मखु
अथवा थन सित धाय्वं सिधल । मेगु जन्म जुइ मखुत धाईपिं
उच्छेद दृष्टिइ लाःपिं धाई ।

थुपिं निगू वाद मध्ये उच्छेद वादीते न्ह्याबलें स्यना
वनीगु व मदया वनीगुली हे विश्वास याना आशक्त जुया
च्वनी । साश्वत (आत्मनित्य माने याईपिं) वादीत सदाकालिक
व नित्य जुया च्वनीगुली विश्वास याईपिं बा नित्य जुइगुली
आशक्त जुया च्वनी । थुपिं निथ्वः नं भ्रमे लाना च्वंपिं खः ।
गुबलेतक विपश्यना ध्यान अभ्यास याना उदयवय (उत्पत्ति व
विनाश) यात ज्ञानं खंके फइ मखु अबलेतक थ्व निगू दृष्टि
थासे लाइ, भ्रमे लाना च्वनी । विपश्यना ध्यान याःपिसं ज्ञानया
मिखां बने जुया च्वंगु नं नाप नापं नाश जुया च्वंगु नं खनी ।
अले वं न्ह्याबलें नित्य जुया च्वंगु मखु धैगु नं सी । थुकथं थुया
वलकि आसक्त (प्यपुना च्वनेगु) तृष्णा मदया वनी । गबले

वं नाश जूलिसे उत्पन्न जुजुं वंगु खनी अबले वयाके उच्छेद वाद दृष्टि नं मदया वनी । उत्पत्ति जूगु खंकेगुयात “उदयानु-पस्सना” ज्ञान धाइ । नाश जूगु खंकेगुयात “वयानुपस्सना” ज्ञान धाइ । अनुपस्सना धयागु थः थःमहं ज्ञानं खंकेत बारंबार उत्साह याना स्वया च्वंगुयात धाइ । ध्यान यायां गथे त्रिपाँय् लखे तयबले नाया वना च्वनी अथे हे ज्ञीगु शरीरे लः, मि, फय्, चा, बिस्तारं फुना वना च्वंगु खनी ।

उदाहरणया लागी धाय् माल धाःसा गथे तार निपु भाले पोथी ल्वाना मद्दिक करेन्ट वया च्वंसा तिनि मत च्याइ व मत च्याना च्वंगु व हे मखु । च्याना वंलिसे नाश जुया वंलिसे न्हुन्हुगु करेन्ट वया च्याना च्वंगु दु । थ्व नाश जुया न्हुन्हुगु करेन्ट वया च्वंगु खः धयागु प्रमाण माल धाःसा मत च्याना च्वंबले मीटर स्वेबले चाःहिला च्वंगु खनी ।

उखे पारी वनेत ग्यानापुगु नदी दु । व नदीस गोइत दु धैबिज्यागु ववेच्वंगु प्यंगू ओघ (बाढी) यात खः ।

- (१) काम ओघ = (भोग बिलासया बाढी),
- (२) भव ओघ = (हानं हानं जन्म काय्गु इच्छा बाढी)
- (३) दिट्ठि ओघ = (मिथ्या दृष्टिया बाढी)
- (४) अविज्जा ओघ = (अज्ञानताया बाढी)

काम ओघ धयागु पञ्चकाम तृष्णायात आशा याना च्वनेगुयात धाःगु खः । ज्ञीसं न्ह्यागुं साः, मसाः, यो, मयो

आदि धया च्वंगु फुक्कं काम तृष्णां याना खः । धात्थें ज्ञानया
 मिखां स्वय्गु खःसा झीगु प्वाथे छक जक स्वःसां गाः । झीसं
 सुथे गज्योगु साः साःगु नयाथें च्वं तर न्हिने जुइबले त्यपुचां
 व्वहाँ वने लाइ मखुनि कीत दाया घच्यापुसे च्वने धुंकी ।
 अनं ववे थ्यन धाय्वंला मल मूत्र जुया नवे धुंकी । झीगु शरीरे
 दुने चय्ता प्रकारया (८०) पिं कीत दु ।

थुगुबारे भगवान बुद्धं धैबिज्यागु दु—“झीगु शरीरे की
 दुगु मल मूत्रं जाया च्वंगु गथे कि पिनें जक चित्रकारं छायापिया
 तःगु चायागु धम्प खः ।” यदि झीगु शरीरया दुने छुं बांलागु
 चीज जूसा छगू द्वारं जक हे नं नस्वाःगु प्यहाँ वय् माःगु खः ।
 यदि झीगु शरीरे दुनेयागु चीज फाया पिने तय्बले अथवा
 पिनेयागु चीज दुने लाका व्यूसा झीत को छम्हसिनं नं बाकि
 तइ मखुत जुइ ।

भव तृष्णा—हानं हानं जन्म कया ल्याय्म्ह-ल्यासि
 जुइगु आशा याना च्वनीगुयात भव तृष्णा धाइ । मलटा नय्बले
 झी तस्सकं पालु चाः । भचा अपो नलकि पालुया वाथा वाथा
 कनी, प्वाः हीस्य च्वनी । तर मलटाय् नं की दु । मलटाय् दाःम्ह
 कीया मलटाय् न्ह्याइपु ताः । अथे हे झीगु प्वाथे दाःम्ह कीया
 प्वाथे हे न्ह्याइपु ताः । अथे हे झी नं थ्व दुःखरूपी भवचक्रे
 चाःहिला च्वनेगुली हे न्ह्याइपु ताया च्वनेगुयात भव तृष्णा
 धाइ ।

बोधिसत्व छगू जन्मे तःसकं गरीब जुया जन्म काल ।
 वया सम्पत्तिया नामे कःनि फच्छि व कू छपु जक दु । बुइ ज्या
 यायां ऋषिपि भिक्षा बिज्यागु खना ऋषि जुइगु हे याउंस्य च्वं
 धका बिचाः याना थः नं कू व कःनि पुसा छथाय् सुचुका
 ऋषि जूवन । ऋषि जुइ धुंका तानो चिकु मधासे भिक्षा फोना
 नया ध्यान च्वने माःबले कू व कःनि लुमंस्य वल । थुकिया
 लोभे हानं गृहस्थी हे जू वन । ज्या यायां थाकु चाःबले हानं
 ऋषि जू वन । थुकथं न्हेको तक जंगले व छें लिहाँ थ्यां जूबले
 थव कःनि व कूया मायाय् लात धका चाय्का सुचुका तः थासं
 कया खुसी चुइका छेत । कःनि चुइकः छोय् धुंका तक नं अझ
 लखे ल्यें ल्यें पूगु काःवनेला धयार्थे मने वल । तर थःगु मन-
 यात क्वातुक ज्वना च्वत्तुक त्याग हे याना ऋषि जू वन ।
 थव बाखं नं लोभ, माया, मोह धयागु गुलि बःला गुलि विचित्र
 धैगु क्यना च्वंगु दु । गबले तक काम तृष्णा (मोज मज्जाया
 आशा व इच्छा) दैतनि अबले तक शीसं शान्तगु थासे वनेत
 दुःखरूपी खुसि पार याय् फैं मखुनि । उखे पारी शान्तगु थासे
 वनेत डुङ्गा दय्का वने माः धका आर्य अष्टांगिक मार्गयात
 धया बिज्यागु खः ।

चिकिहाक याना मेकथं धाय् माल धाःसा सम्यक्दृष्टि
 दतकि आर्य अष्टांगिक मार्ग च्यागुलि दइ अले दुःख तना
 वनी । शीगु लाया मिखा तिसिना च्वच्वं ज्ञानया मिखा चाला
 वो लिसे शीगु शरीरे गुलितक हिला वना च्वन, गुलि कल्पना

वया च्वन व फुक्कं बांलाक न्हाय्कने थें खने दइ, चाया वइ ।
थथे चाय्का च्वनेगु हे सम्यक्दृष्टि खः । चाःगु स्यूगु फुक्क
प्रज्ञा खः । मचाःगु, मथूगु अविद्या व मोह खः ।

शीसं गुलि गुलि होस् तोमफीक तथा स्वया च्वने फइ
चाय्का च्वने फइ अथे याना च्वनेगुयात हे डुङ्गा न्ह्यान्ह्यां वना
च्वंगु धया बिज्यागु खः ।

वीर्य (उत्साह) व स्मृति (होस्) या ल्यूल्यू प्रज्ञा
(विवेक बुद्धि) व समाधि (चित्त क्वातुइगु) नं वइ । ध्यान
याइपिन्त दकले मदय्क मगाःगु मेहनत व होस तथा सतर्क
जुया च्वनेगु खः । गुलि गुलि होस तथा चाय्का यंक्य फइ
उलि उलि ध्यानया तह थहाँ वइ । समाधि बःलाना अथवा
मन क्वातुया चित्त स्थिर जुइबले न्हापा न्हापा याना तथागु
फुक्क लखे क्वसिना च्वंगु खने दुथें खने दया वइ । थुकथं
मेहनत याय्बले ध्यान याना च्वंम्ह व्यक्ति तसकं न्यली । उकिं
याकनं हे चाय्का मनयात ज्वने माः ।

तस्सकं तःजागु तोरं न्ह्याना च्वंगु खुसी न्ह्यार्थे हे लाल
काय् सःम्ह जूसां कि दुबे जुइ कि चुइकः यंकी । दुबे जूगु
धयागु मनुष्य गति क्वे लाःवंगु अथे धयागु नारकीय जीवन
भोगयाः वनीगु खः ।

चुइकः यंकूपि धयागु जन्म मरणं मुवत जुइ मफया
मनुष्य लोकं दिव्यमय संसारे, हानं मनुष्य ब्रह्मा आदि जुया
चाःचाः हिला च्वंपि खः । तस्सकं तोरं बाः वना च्वंगु खुसी

थाहाँ वने थाकुसा तबि परिश्रम याना वनेबले लिपा जुजूं चिकिचा धंगु खुसी वई । तर लः लिसेंतुं कुहाँ वनेबले समुद्रे लाः वनी । समुद्रे लातकि लिहाँ वय् फइगुला आशा हे मडु । तर मनूते इच्छा धाःसा क्वे कुहाँ वनेगुली बा अःपुगुपाखे हे वना च्वनीगु जूगुलि छकः निकः बुद्ध हे नं मनूतेत तरे याना बीत निराश जुया बिज्याः ।

उकि ध्यान याय्गु धंगु तःसकं न्ह्याना च्वंगु खुसीया च्वेपाखे लाल कया वने थें जूगुलि उत्साहला यक्व यक्व हे याय् माली । च्याना च्वंगु भुतुली मि स्याय्त लः तय्बले तःसकं छ्वाइं छ्वाइं सः वई । पूगु भचा कम जुल धाय्वं सः वइगु नं भचा कम जुइ । मि सी धुंका न्ह्याक्व लः तःसां सः वइ मखु । अथे हे राग, द्वेष, मोहं च्याना च्वंगु झीगु शरीर राग, द्वेष, मोह मडुगु लंय् यंकेबले झीत तःसकं थाकुइ । तर गुलि गुलि ध्यान क्वातुया थाहाँ वनी उलि उलि हे अःपुया वइ । ध्यान च्वनेबले फेतुना भतिचा जाइबले जं स्याना वइ, पुलि स्याना त्यानुया वइ, तर सिनेमा स्वय्बले तीन घण्टा फेतुसां झी त्यानु मचाः, जं नं मस्याः । छाय् धाःसा झीगु तृष्णायात तृष्णां हे जक बढे याय् यो । तर झीसं स्यू प्याःचाभेसित चिसवा वीगु लः त्वना गुबले नं प्याःचाःगु लनि मखु, अथे हे तृष्णा बढे जूलिसे सुख दै मखु । न्ह्याक्व दुसां मगागु आशाकुति पह्यात भति भति कम यायां यंकुसा तिनि झीगु जीवने सुख दइ ।

भगवान् बुद्धया पाले भौतिक ऋद्धि प्राप्त याना नं
 अर्हत जुइ धुं कुम्ह भिक्षु छम्ह जंगले बल्चा छगू दय्का चवना
 बिज्याना चवन । अन हे श्रामणेर छम्ह नं दु । व हे जंगले न्येदं
 (५०) वर्ष तक उखें थुखें जाल प्यना पसुपंछि स्याना जीविका
 याना च्वंम्ह मिलख धैम्ह ब्याधा छम्ह नं दुगु जुया चवन ।
 छन्हु व ब्याधाया लः त्वने प्याःचाया व हे भन्तेयाथाय् पिने
 च्वंगु लः त्यपे त्वाःचां लः तुल । लः छफुति हे मवो । अले लः
 मवोबले भिक्षुपि कपिसं ब्यूगु कया नया च्वंपि, सुं क जक
 चवना च्वंपि अलिसपि त्यपे लः भचा नं तंतय् मसःपि धका
 बोबिया चवन । ब्याधा अथे हाला च्वंगु ताया नकतिनि ला लः
 जाय्क तयागु गथे लः मन्त धयागु धका गजब चाया स्वः
 बिज्याना । लः तुया स्वःबले त्वाचाय् जाय्क लः वल । छु
 कारणं थथे जूगु धका बिचाः याना स्वःबले ५० दं तक नं
 ण्हि ण्हि पशु पंछित स्याना दुःखबिया च्वंगु कर्म याना त्यपे
 जाय्क दुगु लः हे वं त्वने मखन । श्री मन्त पिनें स्वेबले जोरा
 जूसां गुलिं ज्ञानी गुणी व भिना थाहाँ वना च्वंपि गुलिं दुनें
 मतिकुरा व मभिपिं खने दु । थथे जूगु सत्संगत व थःथःपिसं
 याना च्वंगु ज्या अनुसारं खः ।

जीवने भिगु ज्या याय्गु खःगु खं ल्हाय्गु बानि बसे
 याय् माः । आर्य अष्टांगिक मार्ग मध्ये सम्मावाचा नं छगू
 खः । अथे धयागु मभिगु खं मल्हाय्गुयात सम्मावाचा धाइ ।
 सम्यक् वचन पूवनेत प्यता खं चूलाय् माः—

- (१) कर्पिन्त स्यंकेगु नियतं मखुगु खं मल्हाय्गु,
- (२) कर्पिनि नुगले स्याइकथं द्वेसं छाक्क खं मल्हाय्गु,
- (३) मिलेजूपिं फाय्गु नियतं चुक्किल मयाय्गु,
- (४) सुयातं ज्याय् खेले मदुगु गफ मयाय्गु,

ब्याधां त्यपे लः खने मदेसाथं थः गन लाना च्वन धैगु हे होश मतस्य भिक्षुपिन्त बांमलागु कठोर वचन ल्हात । अरहन्त भन्ते नं वहे थले लः तुया त्वं धका ब्युबले मछाला ल्हाः जक फिरिफिरि खाका लः त्वने मफु ।

गुलि नं झीसं भिगु बा मभिगु कर्म (ज्या) याना च्वनीगु खः न्हेगु भागे छगू भाग थ्वहे जन्मे भोग याय् माः । मेगु छगू भाग थनं सिया मेगु जन्मे भोग याय् माली । मेगु बाकिगु भाग स्वंगूगु जन्मनिसें गबले मौका चूलाइ अबले भोग याय् माली ।

झीगु मने न्ह्यागुं खं बा विचार वोसां झीसं स्वय् छक वोगु थें च्वनी । तर न्हेको तक्क चित्त चले जुइ । थुकीयात जवन चित्त धाइ । गथे फिल्मयागु तस्वीर चाय्का स्वत धाःसा सीका काय् फइ । फिल्मे छक तुति संका हावभाव याइबले उकि गुलि तस्वीर वने धुंकी । उकिं झीसं विचाः याय्फु न्येदं (५०) तंक कर्पिन्त दुःख बिया स्याना वोगुया पाप गुलि लात जुइ । छम्ह छम्ह प्राणी स्याय्त वया चित्त स्कन्ध (चित्त प्रवाह) गुलि जक चले जुल जुइ । थुकथं ब्याधाया पाप यक्व

दय् धुं कुगु जूगुलि श्वहे जन्मे पापया फलं वया लः हे त्वने मफुगु खः ।

अहन्त भन्ते नं धै बिज्यात—छं यागु पापं श्वहे जन्मे दुगु लः मखं हानं दुगु लः त्वने मफु धाःसा मेगु जन्मे गुलि भोग याय् माली तिनि । आः खुन्हु होश या मखुगु ज्या याय् मते धका बोध याना बिज्यात । अले व ब्याधा ग्याना भन्तेया पाली भोपुया क्षमा पवन । भन्ते जित बाकि दुगु जीवन सां सुधरे याना बिज्याहुं धका व (भिक्षु) या शरणे वन । कुकर्म यानागुली आः नं लिपा नं दुःख जुइ धैगु सिल । आः जि होश तथा भिगु लुइ वनेगु जुल धका पश्चाताप प्रकट यात ।

अले मिलख ब्याधायत श्रामणेर याना सिलख नां तथा बिज्यात वसपोल भन्ते नं श्रामणेर जुसेंनिसें पाप खना ग्याना चान्हे नं न्हिने नं मदिक ध्यान याना च्वन ।

चान्हे न्ह्यो वइ धका सुयागु प्यचा दय्का लःखं प्याका छ्योने तथा ख्वाउंक लः तिकि तिकि वय्का ध्यान याइगु, फेतुना ध्यान यायां तुति स्यातकि बिहारया न्ह्योने गाः म्हुया लः जाय्क तथा तःगुली वव्वाना ध्यान याइगु । थुकथं वर्षावास स्वला च्छि न्हिंछि मेहनत याःसा नं धातुया लक्षण छुं हे खंक्क मफु । वया मिखाय् जालया पास तथा च्वनागु, झंग पंछित लाना स्थाना च्वनागु आदि न्हापायागु कुकर्म हे जक मिखाय् वया च्वन । उकिं वया दिक्क व निराश जुया गुरु

याथाय् वना थुगु जन्मे जि तरे जुइ फइ मखुसा थ्व म्हासु वसः
 जक पुना च्वनां छुयाय् गृहस्थी हे जू वने धका प्रार्थना यात ।
 व ब्याधा श्रामणेरयात छें वने मते धका न्हाक्व हे बोध
 याःसां, न्वाःसां मज्यूगुलिं विहारे सफा याय्गु लः काय्गु घाँय्
 पुइगु आदि ज्या बिया विहारेसं तयातल । वया वासंसे च्वंगु
 घाँय् पुया द्वचिना तल । खुसि सिथे च्वंगु लःखं प्याना च्वंगु
 सिमा हः व कचा नं सफा याना द्वचिना तल । गुरु भन्ते नं थ्व
 फुकक च्याका छो धका धैबिज्यात । वं च्याके धका गुलि सलाइ
 क्रिया मेहनत यात नं च्याके मफु । अले गुरुमेस्यां अवीचि
 नर्कयागु थें जागु मि ज्वालां थीकुबले ह्वानाक च्याना वल ।
 गुरुं धैबिज्यात नर्कया मि गुलि चर्को धैगु छं स्यूला ? थुकथं
 नर्कया मिया शक्ति तस्सकं चर्को धैगु खंबले ग्याना न्हापा
 स्वया नं मन बिया मेहनत याना ध्यान च्वन । अथे नं छुं ज्ञान
 लाभ मजू । छाय् धाःसा वया न्हापा थःम्हं याना पाप कर्म हे
 जक झस झस लुमना नुगः मछिना च्वन । पश्चाताप जुया च्वन ।
 मखुगु ज्या याना लिपा पश्चाताप यात पालिभासं कुक्कुच्च
 धाइ । पश्चाताप दत्तलेयात विपस्सना ज्ञान उन्नति जुइ मखु ।
 ध्यान याःसां याय् मफु, गृहस्थी जू वने नं मछाला विहारे हे
 थःम्हं फुगु सेवा याना च्वन ।

छन्हु लः काः वंबले खुसी लः तुया घलं लः स्वः स्वः
 वया भचा घः द्विका च्वंबले मेम्ह श्रामणेर छमेस्या बुद्ध वचन
 श्लोक छपु कण्ठ मचोतले बारम्बार व्वना च्वंगु ताया मन

याउंसे च्वंगुलि पलख अन हे च्वना न्यना च्वन । व गाथा छु
धाःसा —

उट्टानवतो सतिमतो सुच्चिकम्मस्सनिसम्म कारिनो ।
सञ्जतस्स च धम्म जीविनो अप्पमत्तस्सयसोभिवड्ढति ॥

अर्थ — उत्साहीम्ह जुया, होश दुम्ह जुया, शरीर, वचन
व मन संयमित याना, भिगु ज्या बांलाक मनं खना याइम्ह व
धार्मिकं जीविका याना अत्सी मज्जुम्हसिया यश ज्ञान ज्ञान बढे
जुइ ।

थुलि खं न्यने मात्रं गुलि नं पछुतावे चाया च्वंगु खः व
ब्याधा श्रावणेरया मन याउंसे च्वना वल । मन जक याउंस्य
च्वने मात्रं बाटाय् लः बुलुया जक वया ख्वाः खने मदुगु थें
जुया च्वंगु मन यच्चुया वना वहे बुद्ध वचन लुमंका एकचित्त
याना विपस्सना ज्ञाने मन क्वातुका लोतापन्न जुल । विहारे लः
ज्वना वने धका धम्प ल्ह्वना च्वच्चं अनागामि जुल ।

झी मनूत गति लाकेत अर्थात् भि जुइत स्वता गुण धर्म
मदेकं सगाः ।

(१) योनिसो मनसिकार = मतिकुराहा पह मदुगु
चक्कंगु नुग दैगु ।

(२) कल्याणमित्त = भिपिं पासापिं नालेगु ।

(३) सद्धम्म सवणं = भिगु खं न्यनेगु । न्यनागु ज्ञानया
खं म्हाइपु छ्याय्थें जक मन्यंसे थःगु जीवने छ्यला यंकेगु ।

अनंलिपा वसपोल ध्यानगुरु ज्ञानेश्वर भन्ते नं सांसारिक
सुख भोग याना च्वंसां नं न्हापायागु संस्कार दया प्रत्येक बुद्ध
जूम्ह जुजुयागु बाखं छपु नं कना बिज्यात ।

प्रत्येक बुद्ध धयापिनि सम्यक् सम्बुद्धया बच्छ पारमिता
जक पुरे याःसां गाः । गबले सम्यक् सम्बुद्धया शासन (धर्म)
तना वनी अबले प्रत्येक बुद्धपि बिज्याइ ।

न्हापा गन्धार धयागु देसे नगनी धयाम्ह जुजु छम्ह दुगु
जुया च्वन । गन्धार देश धयागु हे थौं कन्हे पाकिस्तान देश
खः । नगनी जुजुया महारानीपि हे दोलंदो दु हँ । जुजुया छन्हु
तःसकं तानोगुलिं थःगु म्हे श्रीखण्डं पाय् माल धका चीधिकःम्ह
महारानीया व्वथाय् दुहाँ वन । महारानीयात श्रीखण्ड त्वहँते
चोय्के बिया थः खाताय् फेतुना श्रीखण्ड च्वला च्वंम्ह महा-
रानीयात स्वया च्वन । महारानीया निपा ल्हातीसं छपा छपा
जक चुरि न्हायाना तःगु जुया च्वन । श्रीखण्ड च्वला च्वच्वं छु
मती वल थें देपापाखे च्वंगु चुरि नं जःगु ल्हाती हे न्हायत ।
महारानी साब बांला थें हिसि दु धका स्वया च्वंम्ह जुजुं
महारानीया ल्हाते च्वंगु चुरि सः ताल । जुजुया मती वन चुरि
निपा निखे न्हायाना तःबले ल्हाः संसां छुं हे सः मवो । आः
छपा ल्हाती चुरि निपा न्हायाना तःबले सः वल ।

अथे हे मने कल्पना नं छगू जक जूसा झीगु मन शान्त
जुइ । छगूलिं निगू कल्पना जुलकि मने अशान्ति जुइ । चुरि

निष्पां छाःगु पृथ्वी धातु रूप खः । रूप रूप निगू ल्वाना मेगु शब्द रूप बने जुल । चुरि निष्पां ल्वागु नं अर्थे मखु फय्या धातु खः । ल्हाः संके धयागु मने इच्छा वय्साथं फसं ल्हाःयात ध्वाना चुरि सन । चुरि संबले सः वल । अथे हे न्ह्यागु चीज संसां शब्द पिहाँ वइ । शीसं ताइगु व मताइगु जक खः । फुक्क चीज हे कारणं बने जुया च्वंगु विना कारणं छुं हे चीज बने जुइ मखु धका जुजुया मती वल ।

अथे हे चंक्रमण (इरु थिरु जुइबले) याय्बले अथवा न्यासि बनेबले शी पलाः ल्ह्वनेबले शीके चित्तनि न्हापां न्ह्यब्वाइ । अले चित्तं फय् उत्पन्न याना फसं ध्वाना तिनि शीसं पलाः ल्ह्वनी । अथे पलाः न्ह्योने यंका दिकेबले नं जुइ । थुकथं चित्तया कारणं फय् उत्पन्न जुल । फय् उत्पन्न जूगु कारणं सन ! सना पृथ्वी धातु ल्वाना सः वल । जुजुं रूप काम तृणाय् आशक्त जुया हे महारानीयात स्वया च्वंगु खः । तर स्वया च्वच्वं काम तृणा छखे लाना आकाक्षाकां विरवतगु विशेष ज्ञान उत्पन्न जुल । उकिं थथे ज्ञानया मिखा उत्पन्न जुइगुयात हे कया भगवान बुद्धं धर्म चक्र सूत्रे चवखुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पञ्जा उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको धका धया बिज्यागु खः ।

अथे हे आकाक्षाकां प्राप्त जूगु ज्ञानयात जापानी भासं साक्तेरिया धाइ । छग आरम्भणं (निमित्तं) छकोलं मेगु

आरम्भणे (निमित्ते) वना उत्पन्न जुडुगु ज्ञानयात भगवान् बुद्धं संवेग धका धाइ । थथे न्ह्याम्हसितं वइ मखु, शुद्धगु व गम्भीरगु प्रज्ञा (विवेक बुद्धि) दुपिके जक वइगु खः ।

थथे ज्ञानं विचार याना स्वया च्वंगु बखते अन बडा महारानी अन क्वथाय् दुहाँ वना जुजु कांछि महारानीयाथाय् जक च्वना च्वन धका तँचाया चीधिकःम्ह महारानीयात लपु ज्वना पितिना श्रीखण्ड च्वलेगु ज्या थःम्हं हे यात । व बडा महारानी श्रीखण्ड च्वलेगु ज्या तमं तमं याना च्वंगु पह खना जुजुया विरक्त भावना व संवेग ज्ञान ज्ञान थाहाँ वल । छाय् धाःसा बडा महारानीया ल्हाः निप्पाय्सं झिनिपु झिनिपु (१२) चुरि न्ह्याना तःगुलिं व तँपिकया श्रीखण्ड च्वला च्वंगुलिं जुजुया न्ह्याय्पने न्यनि हे मजिक गं थाय्थे सः वया च्वन । अले जुजुं विचाः यात—गुलिं नं जिं सुख ऐश्वर्य भोग याय् धका दोलंदो महारानीपिं ब्याहा याना तयागु । तर अमिगु खँ जक न्यन्यं, परस्पर ईर्ष्या खँ खँ पीर काकां ज्ञान जक जित अशान्ति जुल । थुकथं विरक्त जुया संवेग उत्पन्न जुजुं विपस्सना ज्ञान क्वातुया ध्यान थाहाँ वल ।

संवेग ज्ञान थःगु तर्कनां नं वय्फु । तर विपस्सना ज्ञान थःगु ज्ञानया शक्ति हे वय् माः । ज्ञीगु मिखां खँथाय् तक्क संवेग उत्पन्न याना स्वया यंकल कि दुनेयागु विपस्सना ज्ञान थाहाँ वय् छिना वइ । चुरि निपा ल्वाना शब्द पिहाँ वल ।

अथे हे रूप निगू ल्त्राना वेदना पिहाँ वल । अथे कारणं हे श्व संसार बने जूगु खः धका खंक्यवं क्लेश चब्बुना जुजु प्रत्येक बुद्ध जुल ।

महारानीं जुजु प्रत्येक बुद्ध जुया क्लेश चब्बुत धयागु मसिया श्रीखण्डं बुलाबी धका जुजुया लिक्क वंबले जुजु लिचिला ववं अंगलो लाः वन । जुजु लिज्यां वनेथाय् मदेवं महारानीयात भचा तायाक चवं उपासिका धका धया बिज्यात ।

जुजुं मेबले थें खं मल्हागुलिं महारानी आश्चर्य चाया श्रीखण्डं बुइका बी महाराज धाःबले जुजुं आः जि महाराज मखुत, जिं प्रत्येक बुद्ध जुइ धुन धया बिज्यात ।

थुगु खं न्यना महारानीं न्हिला धाल थज्यागु राज्य पोषाकं पुना दरबारया खाताय् च्वंच्वंम्ह नं प्रत्येक बुद्ध जुइला ? प्रत्येक बुद्ध धैपिला हिमालयया गुफाय् च्वनी थःगु ऋद्धि बलं आकाश मार्गं बोया बिज्याइ ।

अथे हाला च्वंगु ताया राजपरिवारपिं व मन्त्रीपिं फुक्क मूं वल । मन्त्रीपिसं नं महाराजया त्यानुस्य च्वन जुइ उखे कोथाय् आराम कया बिज्याहुं धाःबले अमितः नं अथे हे लिसः बिया बिज्यात । आः जि जुजु मखुत । आः जि प्रत्येक बुद्ध खः धया थःगु ल्हाःतिं थःगु छ्यने थ्युबले छ्यने सँ नं मदया म्हे राजपोषाक नं लोप जुया चीवर धारी जुल ।

भिक्षुया भेष जुसेलि राजपरिवारपि फुक्क सःता थथे उपदेश बिया बिज्यात । गथे छपा लहाःते छपा जक चुरि न्हाइबले सः मवइगु खः अथे हे मनयात छगू हे जक आरम्भणे (निमित्ते) दिका तेफेकि । अले तिनि मने शान्ति प्राप्त जुइ, सुख प्राप्त जुइ । थुलि धया आकाश मार्गं हिमालयपाखे सोया बिज्यात ।

झीगु शुद्धगु चित्ते क्लेश गथे दुहाँ वइ धैगु झीपिं ध्यान बांलाक चवन कि तिनि सी । रूपया धार, चित्तया धार छगू नाश जुइ मेगु उत्पन्न जुया निर्मलगु चित्तयात क्लेशं बुलुकी । क्लेश (मखुगु कल्पना) दुहाँ भवेका सम्पूर्ण भि मपुइगु थासे मथ्यंतले झीसं ज्ञान प्राप्तिया निरिति कुतः याय् हे माः । झीगु थव शरीर दत्तल्य गबलें सुख सी मखु । थव जीवन धैगु हे दुःखया पुचः खः । झीसं माँया प्वाथे चवं वसेंनिसें दुःख स्युस्यूं वया । मसीतले नं दुःख ल्यूल्यू वया हे चवनी । सिना नं हानं हानं जन्म काय् मातल्य दुःख हानं हानं वया हे चवनी ।

झीसं फलनाम्ह मनू छम्हसिनं वयागु फुक्क आशा पुरेयाना सित धैगु खं गबलें न्यने दैमखु । इच्छाया अन्त मथ्यनिबले हे झीपिं सी धुंकी । छगू इच्छा पुरे जुइ लाई मखुनि मेगु इच्छा वय् धुंकी ।

थी थी खुसी, धःयागु लः, वावोगु लः फुक्क मुना समुद्रे वनी एजूसां समुद्रं भय् बिका हल धैगु गबलें दैमखु

अथे हे थ्व भौतिक सुख नं शीत न्ह्याक्को हे पुरे जूसां आला
गात धाय् फे मखु ।

सम्पूर्ण इच्छा पूर्ति मज्जुगुया मुख्य कारण हे लोभ खः ।
लोभया अन्त मज्जुतले इच्छा वया हे च्वनी । थुक्किया अन्त
मदु । लोभयात बसे तय् फतकि तिनि इच्छा नं बसे वई ।
सम्पूर्ण इच्छा पूर्ति सुखे वनेगु खःसा लोभयात दमन याय् हे
माः । लोभ धयागु दन् दन् छोया च्वंगु मिथे खः । उकी
न्ह्याक्को सि व घाय्मोति झन झन च्याइ बाहेकं सी मखु ।
थःगु मनयात थःपिसं चाय्का स्वया तिनि सिया वइ, खनी ।
न्ह्यापां गरीब व छुं मडुपिनि दया वोलिसे अझ मानि धैंगु इच्छा
व आशा न्ह्याबले वया च्वनी । खुइनिगू प्रकारया मिथ्या
दृष्टिया मूलगु कारण हे लोभ खः ।

तर मनूते विचार अःखः जूगुलिं मि स्याय्गु सोया
पञ्चकाम तृप्ति जक अथवा भोग विलाषिताय् प्यपुना च्याना
च्वंगु मी सि साया मि सीला धका आशा याइपिं हे जक आपा
दु । मि गथे याना स्याय्गु धका शीसं मिखा तिसिना ज्ञानया
मिखां वा दुने च्वंगु नुगःया दृष्टि खंके माः ।

न्ह्याक्को हे लः छोया व्यूसां असन्तोषगु जाइ मखुगु
समुद्रे लाल काय्गु थें, ह्वाना ह्वानां छोया च्वंगु मी हे प्याखं
लहुइ मंदै च्वंगु थ्व अविद्याया कारणं खः । थुकी हे आशक्त
जुया प्यपुना च्वंगु भव तृष्णां याना खः ।

थुकिं मुक्त जुइत झीपिं आर्य अष्टांगिक मार्गं वने माः ।
 मध्यम मार्गया लंपुं मवंतले आशक्ति तापाना चवने फैमखु ।
 आर्य अष्टांगिक मार्गयात चिकिहाक याना यंकल धाःसा शील,
 समाधि, प्रज्ञा स्वंगू हे जक खः । गुलि गुलि थुपिं स्वंगू अभ्यास
 याना उन्नति याना यंक्य फइ अविद्या व तृष्णा उलि उलि हे
 पाः जुया वनी । व तृष्णा व अविद्या मदुसा तिनि झीगु मन
 सिचुसे चवनी, पीर दैमखु अले सुख दै । उकिं श्वहे सुखया
 लंपु खः ।

प्यंगू आर्य सत्य अथवा धात्थें सत्यगु खं नं पिनें पिनें
 माःजुया गबलें खनी मखु । थःगु शरीरया दुने ज्ञानया मिखां
 खंके फत, माला सोय् सल धाय्वं तिनि लुया वइ ।

भगवान बुद्धया सिद्धान्ते दुःखया मुहान बा शुरु गनं
 जुल धका मालेगु मखु । दुःख दुगुया कारण छु धैगु थुइक्य
 माः । मनू जन्म जूगु केवल नय्, त्वने, पुनेत, च्वे च्वनेत जक
 मखु । श्व दुःखमय जीवनयात सुखमय याय्त चतुआर्य सत्य-
 यात खंके फइ, थुइक्य फइ अबले तिनि मनू जन्म जुयागु सार
 जुल धका धाय् फै ।

चतुआर्य सत्यया खं इतिहासे सोया यंकेबले शुद्धगु
 स्वतन्त्र चिन्तनं जक धात्थें थुइक्य सीक्य फै धैगु खनेदु । उकिं
 झीसं नं थःथःम्हं हे यथार्थं प्यंगू आर्य सत्ययात खंकेगु व
 थुइक्य फत धाय्वं बुद्धयात नं म्हसीके फै । आः झीपिं मनू छक

जुयाबले हे कुतः याना प्यंगू आर्यं सत्य मालेगु कोसिस मयात
 धाःसा थ्व मनुष्य चोलाया मू छुं दैमखु । धर्मया खं कनीपि व
 धर्मया चेतना दुपिं ज्ञन ज्ञन पाः जुजुं वनी । शी न्हापा अजा
 (बाज्या) अर्जिपि गुलि धर्मे क्वातुगु श्रद्धा व चेतना दु उलि
 शीके मदे धुं कल । अज्ञ शीयां क्वे च्वंपि मचातेके शीके सोया
 नं धर्मया चेतना व श्रद्धा पाः जुइ धुं कल । लिपा जूलिसे
 पञ्चकाम तृष्णाय् भुले जुइगु हे अपो जुजुं वैच्वंगु खने दु ।

बुद्धया सिद्धान्त कथं गुलि नं थ्व संसार बनेजुया च्वंगु
 खः थुकिया श्रृष्टिकर्ता (देकुम्ह) सुं हे मदु । शीगु थःथःगु मन
 हे संसारया श्रृष्टिकर्ता खः । थ्व खं थःगु ज्ञानं थःम्हं हे उत्साह
 व कुतः याना स्वत धाःसा अरवश्य थुइक्य फै । भगवान, जित
 तरे याना बिज्याहुं धाय् मात्रं थःगु मन शुद्ध मजुइकं थः तरे
 जुइ मखु ।

गबलेतक्क थःत थःम्हं भर काय् सइ मखु अबलेतक
 थ्व संसार चक्रेतुं ततःमतः क्यना च्वनी । बुद्धं शीत सत्यगु
 लंपु क्यना बिज्यागु दु । व लंपुइ वना कुतः याय्गु शीगु कर्तव्य
 खः । उकिं फाइदा काय्गु शीगु लहाती खः ।

शीगु जीवने बाकि दनिगु ईया महत्व सीका सुयागुं
 शरणे मवंसे थःगु हे भरोसा कया छु याःसा धात्थे दुःखं मुक्त
 जुइ धैगु थुइकेगुपाखे वनेगु हथाय् चाय् माल ।

स्वर्गीय स्निग्धा स्थापित

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाल भाषा)

(१) बुद्धया किनिगु विपाक	(२६) अनत्त लक्षण सुत्त
(२) अभिषमं भाग-१, २	(२७) वासेट्ठी बेरी
(४) मैत्री भावना	(२८) घम्म चककप्पवत्तन सुत्त
(५) ऋद्धि प्रातिहार्य	(२९) लक्ष्मी घो
(६) योम्ह म्हाय	(३०) महास्वप्नजातक
(७) पञ्चनीवरण	(३१) बाख्खाया फल भाग-१, २
(८) बुद्ध धर्म, द्वि. सं.	(३२) जातक बाख्खा द्वि. सं.
(९) भावना	(३४) राहुलयात् उपदेश
(१०) एकताया ताःचा	(३५) अहिंसाया विजय
(११) प्रेमं छु ज्वी ?	(३६) प्रौढ बौद्ध कक्षा
(१२) कर्तव्य	(३७) मुखंम्ह पासा मज्जु
(१३) मिखा द्वि. संस्करण	(३८) बुद्धया अर्थनीति
(१४) बुद्धया अन्तिम यात्रा-१, २	(३९) धम्म नारद
(१५) त्रिरत्न गुण स्मरण तृ. सं.	(४०) क्षान्ति व मैत्री
(१६) परित्राण द्वि. सं.	(४१) उखानया बाख्खा पुचः
(१७) कर्म	(४२) पालि भाषा अवतरण
(१८) प्रार्थना संग्रह द्वि. सं.	(४३) मत्ति भिसा गति भिनी
(१९) बाख्खा भाग-१, २, ३, ४, ५	(४४) बौद्ध ध्यान भाग-१, २
(२४) बोधिसत्त्व	(४६) हृदय परिवर्तन
(२५) शाक्यमुनि बुद्ध	(४७) न्हापांयाम्ह गुरु सु ? द्वि.

(४८) अभिषमं	(७१) गृही-विनय नृ. नं.
(४९) चण्डरत्न वन	(७२) बुद्ध-जीवनी
(५०) महासति पट्टान सूत्र	(७३) संबंध-१, २
(५१) चान्तिया स्वाथः	(७५) धम्मपद कविता
(५२) चरित्र पुचः भाग-१, २	(७६) धमं मसीनि
(५४) बुद्ध व शिक्षा	(७७) दान
(५५) बौद्ध ध्यान	(७८) तेमिय जातक
(५६) किंसा गीतनी	(७९) धम्मिक सुत्त
(५७) जप पाठ व ध्यान	(८०) मध्यम मार्गं
(५८) लुम्बिनी विपस्सना	(८१) महासीहनादमुत्तं
(५९) विश्व धमं प्रचार देशना-१, २	(८२) भिम्ह म्हाप् व काब्
(६१) बोगीया चिट्ठी	(८३) भिक्षु जीवन
(६२) जातक माला भाग-१, २	(८४) भिम्ह मचा
(६४) संक्षिप्त भावना	(८५) विवेक-बुद्धि
(६५) महानारद जातक	(८६) स्वास्थ्य लाभ
(६६) पालि प्रवेश भाग-१, २	(८७) शिक्षा
(६८) चमत्कार	(८८) दृष्टि व तृष्णा
(६९) मणिबूड जातक	(८९) विपस्सना ध्यान
(७०) महाजनक जातक	